

Utjecaj revalorizacije na financijski položaj i uspješnost poslovanja društva

Korpar, Marina

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:198:846811>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers](#)

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT U ZAGREBU
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ KORPORATIVNE FINACIJE

Marina Korpar

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI RAD

**UTJECAJ REVALORIZACIJE NA FINANCIJSKI POLOŽAJ I
USPJEŠNOST POSLOVANJA DRUŠTVA**

Zagreb, 2017.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT U ZAGREBU
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ KORPORATIVNE FINACIJE

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI RAD

**UTJECAJ REVALORIZACIJE NA FINANCIJSKI POLOŽAJ I
USPJEŠNOST POSLOVANJA DRUŠTVA**

Ime i prezime studenta: Marina Korpar

Matični broj studenta: 26/14-1-SDS

Mentor: dr. sc. Đurdica Jurić, prof. visoke škole

Zagreb, 2017.

ZAHVALA

Hvala svima koji ste razumjeli, pitali i poticali.

Hvala RRiF timu. Upoznali smo izvanredne, učili od najboljih.

Luciane, za tebe!

UTJECAJ REVALORIZACIJE NA FINANCIJSKI POLOŽAJ I USPJEŠNOST POSLOVANJA DRUŠTVA

SAŽETAK:

Računovodstveni standardi dopuštaju, ali ne obvezuju da se imovina u financijskim izvještajima iskaže po revaloriziranoj vrijednosti, odnosno prema njezinoj fer vrijednosti. Osnovna premisa predmetnog istraživanja u ovom radu jest utjecaj primjene koncepta fer vrijednosti na kvalitetu financijskog izvještavanja, kao i na financijski položaj i uspješnost poslovanja trgovačkih društava. Empirijska verifikacija fer vrijednosti istražit će se analizom uzorka društava u sastavu dioničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBEX10. S obzirom na to da uzorak čine društva čiji su vrijednosni papiri već uvršteni na burzovnu kotaciju u Republici Hrvatskoj, ista imaju za obvezu primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda na temelju čijih je zahtjeva i rađena predmetna analiza. Cilj ovog rada jest odgovoriti na pitanje koliko primjena računovodstvenog postupka fer vrijednosti, odnosno revalorizacija dugotrajne materijalne imovine društva, može utjecati na financijski položaj i uspješnost poslovanja promatranih društava. Predmetna analiza pokazuje razlike u iskazivanju vrijednosti imovine i njezinih izvora, kao i poslovnih rezultata kada revalorizacija nije provedena u odnosu na situaciju kada je revalorizacija provedena.

KLJUČNE RIJEČI:

fer vrijednost, revalorizacija, CROBEX10, financijski položaj, uspješnost poslovanja

IMPACT OF REVALUATION ON FINANCIAL POSITION AND SUCCESS OF BUSINESS OPERATIONS

SUMMARY:

Accounting standards permit, but do not oblige, that assets are presented in the financial statements at revalued value or fair value. The basic premise in the research of this thesis is the influence of applying the concept of fair value to the quality of financial reporting, as well as the financial position and business performance of the company. Empirical verification of fair value will be investigated by analyzing the sample of the company as part of the share index of Zagreb Stock Exchange, CROBEX 10. Since the sample is made up of companies whose securities have already been listed on the stock exchange in the Republic of Croatia, on these companies International Accounting Standards must be applied, and the analysis must be carried out. The aim of this thesis is to answer the question of how the application of the fair value accounting procedure, regarding the revaluation of the long term tangible assets of the company, may have an impact on the financial position and business performance of the companies observed. This analysis shows the differences in presenting the value of assets and its sources, as well as of business results when revaluation has not been carried out in relation to the situation when the revaluation has been carried out.

KEY WORDS:

fair value, revaluation, CROBEX10, financial position, business efficacy

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. REGULATORNI OKVIR ZA FINACIJSKO IZVJEŠTAVANJE	2
2.1. Zakon o računovodstvu.....	2
2.2. Računovodstveni standardi	5
2.2.1. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja	7
2.2.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja	8
2.2.3. Međunarodni računovodstveni standardi.....	10
2.3. Porez na dobitak	12
2.3.1. Porezni tretman evidentiranja naknadnog vrednovanja.....	13
3. UTVRĐIVANJE VRIJEDNOSTI DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE	15
3.1. Početno vrednovanje dugotrajne materijalne imovine.....	16
3.2. Naknadno vrednovanje dugotrajne materijalne imovine	18
3.2.1. Cilj i djelokrug MSFI 13 – Mjerenje fer vrijednosti	18
3.2.2. Metoda troška	23
3.2.3. Metoda revalorizacije ili metoda fer vrijednosti.....	24
3.3. Porezni učinak i odgođena porezna obveza.....	27
3.4. Razlika u evidentiranju dugotrajne materijalne imovine i financijske imovine	35
4. UTJECAJ REVALORIZACIJE DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE NA FINACIJSKI POLOŽAJ TRGOVAČKOG DRUŠTVA	37
4.1. Pokazatelji analize financijskih izvještaja	37
4.1.1. Pokazatelj likvidnosti	41
4.1.2. Pokazatelji solventnosti	45
4.1.3. Pokazatelj profitabilnosti.....	47
4.2. Revalorizacija i moguće manipulacije.....	49
5. ANALIZA NA UZORKU TRGOVAČKIH DRUŠTAVA.....	54
5.1. Burzovni indeks CROBEX10.....	54
5.2. Definiranje uzorka trgovačkih društava.....	55
5.2.1. Analiza poslovne grupe SOLARIS	611
5.2.2. Temeljna obilježja trgovačkog društva Solaris d.d.	61
5.2.3. Analiza konsolidirane bilance putem pokazatelja grupe SOLARIS	62
5.3. Analiza utjecaja revalorizacije na pokazatelj likvidnosti.....	66
5.4. Analiza utjecaja revalorizacije na pokazatelje solventnosti	67
5.5. Analiza utjecaja revalorizacije na pokazatelje profitabilnosti	68

6. ZAKLJUČAK.....	71
7. LITERATURA	73
8. POPIS TABLICA, SLIKA I GRAFOVA	76

1. UVOD

U uvjetima tržišne globalizacije trgovačkim društvima potrebna su ujednačena pravila financijskog izvještavanja u cilju iskazivanja pouzdanih financijskih informacija. Upravo stoga, harmonizacija standarda financijskog izvještavanja za trgovačka društva bitan je preduvjet jačanja poslovne suradnje i efikasnije alokacije kapitala. Međutim, računovodstveni postupci u okviru Međunarodnih računovodstvenih standarda (dalje: MRS) i Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (dalje: HSFI) u jednom dijelu omogućavaju izbor alternativnih postupaka koji različito utječu na financijski položaj i uspješnost trgovačkog društva.

Financijsko računovodstvo koje je utemeljeno na povijesnom trošku nastanka poslovnog događaja sve više ustupa mjesto financijskom računovodstvu koje je temeljeno na konceptu fer vrijednosti te se tako realnije prezentira rezultat poslovanja društva i financijski položaj društva na tržištu. Međutim, razlozi primjene fer izvještavanja mogu imati i manipulativne motive, a samim time i utjecaj na nerealno i netočno financijsko izvještavanje.

Svrha ovog rada jest analiza onih društva sastavnica indeksa CROBEX10 koji primjenjuju model revalorizacije dugotrajne materijalne imovine, te utjecaj primjene metode revalorizacije na mjerenje poslovnih rezultata pokazateljima uspješnosti.

Ciljevi istraživanja jesu objasniti pojam revalorizacije i fer izvještavanja, te ocijeniti i analizirati uspješnost poslovanja i financijski položaj odabranih društava s primjenom metode revalorizacije i bez primjene metode revalorizacije.

Analiza će ukazati na to kako društva iz odabranog uzorka provode revalorizaciju dugotrajne materijalne imovine, te kako to utječe na izgled njihovih financijskih izvještaja.

Osim uvoda, strukturu samog rada čini još pet poglavlja. Drugi dio rada obuhvaća regulatorni i zakonodavni okvir vezan uz sam postupak revalorizacije i financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj. U trećem dijelu će se teoretski definirati fer vrijednost imovine i modeli revalorizacije. Četvrti dio obuhvaća teoretski prikaz pokazatelja korištenih u analizi financijskih izvještaja promatranih društava. U petom dijelu rada bit će prikazano empirijsko istraživanje na uzorku hrvatskih društava koja se nalaze u sastavnici dioničkog indeksa CROBEX10 te utjecaj revalorizacije na financijski položaj tih društava. U zaključnom, šestom dijelu rada, na temelju teorijskog i empirijskog dijela, bit će izneseni glavni rezultati i zaključci proizašli iz prethodno provedenih analiza.

2. REGULATORNI OKVIR ZA FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

U Republici Hrvatskoj temeljna pravila vezana za upravljanje, nadzor te unutarnju i vanjsku kontrolu nad trgovačkim društvima nalaze se u raznim propisima, zakonima i pravilnicima koji uređuju tržište kapitala te u zakonima i pravilnicima kojima su uređena pitanja računovodstva.

Segment obveznog izvještavanja u Hrvatskoj je reguliran kroz niz zakona i pravilnika od kojih je potrebno istaknuti:¹

- Zakon o računovodstvu
- Zakon o trgovačkim društvima
- Zakon o tržištu kapitala
- Pravilnik o registru godišnjih financijskih izvještaja
- Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja
- Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja izdavatelja za razdoblja tijekom godine

2.1. Zakon o računovodstvu

Uz izvještavanje za potrebe ulagača i kreditora postoji i paralelni okvir financijskog izvještavanja koji proizlazi iz zakonskih obveza hrvatskih korporacija prema raznim institucijama, kao što su: Porezna uprava, Financijska agencija, Državni zavod za statistiku.² U Republici Hrvatskoj je 1992. godine donesen i objavljen Zakon o računovodstvu³ (dalje: ZOR) kojim je propisana uporaba standarda IASB-a, tj. MRS-ova za sve obveznike tog zakona. ZOR predstavlja temeljni zakonski okvir te uređuje računovodstvo poduzetnika, razvrstava poduzetnike i grupe poduzetnika po određenim kriterijima, određuje obvezne knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, definira kriterije primjene pojedinih standarda financijskoga izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskoga izvještavanja, uređuje sadržaj, opseg i način sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, te njihovu reviziju i javnu objavu te određuje kaznene sankcije. Kasnije, tijekom vremena, zakon je doživio izmjene te je 2006. godine

¹ Bartulović, M. (2013). Financijska analiza, regulatorni okvir financijskog izvještavanja, str. 33

² Tipurić, D. i suradnici (2008). Korporativno upravljanje. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o., str. 498

³ Nar. nov., br. 90/92

donesen novi ZOR⁴ zbog usklađenja s regulativom EU-a. Naime, općenita je primjedba na stari zakon bila da su MRS-ovi kao osnova za izvještavanje previše kompleksni za srednje i male kompanije te je novi zakon usmjeren na pojednostavnjenje računovodstva za taj segment kompanija prema smjernicama EU-a.⁵ Najvažnija odredba novog Zakona o računovodstvu naspram korporacija je zahtjev za primjenu MSFI-a za sva dionička društva čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzama ili se spremaju za uvrštenje u burzovnu kotaciju za javna dionička društva.⁶

Od 1. siječnja 2016. primjenjuje se novi ZOR⁷. Potreba za donošenjem novoga ZOR-a proizašla je iz potrebe prijenosa Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste društava, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ. Cilj Direktive 2013/34/EU jest poboljšati opći pristup poduzetništvu s naglaskom na mala i srednja društva.

Osnovne promjene u novome ZOR-u u odnosu na prethodni propis jesu promjene koje obuhvaćaju tri segmenta. To su promjene koje se odnose na računovodstveni proces (razvrstavanje poduzetnika, licenciranje računovođa, knjigovodstvena dokumentacija, poslovne knjige, inventura), promjene koje se odnose na izvještajne zahtjeve (ovisno društvo koje treba primjenjivati HSFI može odlučiti da primjenjuje MSFI ako matično društvo primjenjuje MSFI) i procese izvještavanja (rokovi javne objave, revizija financijskih izvještaja, godišnja izvješća i dr.) te promjene koje se odnose na elektroničko poslovanje (čuvanje i pohrana poslovnih knjiga, potpis odgovornih osoba na računima). Navedenim promjenama novog ZOR-a ukinuta je primjena jedinstvenog okvirnoga računskog plana koja se čekala još od lipnja 2016. godine kada Hrvatski sabor nije donio navedene izmjene. Uz navedeno, značajna novina je uvođenje nefinancijskog izvještavanja za velike poduzetnike koji su subjekti od javnog interesa i koji imaju više od 500 zaposlenih.

Usklađivanjem novog ZOR-a s Direktivom 2013/34/EU uvedena je, uz postojeće kategorije poduzetnika, nova kategorija mikro društava. Također, promijenjene su i kvantitativne odrednice za klasifikaciju malih, srednjih i velikih društava. Kvantitativne odrednice za klasifikaciju veličine društava su kao i dosada: ukupna aktiva, ukupni prihod

⁴ Nar. nov., br. 146/05

⁵ Tipurić, D. i suradnici (2008). Korporativno upravljanje. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o., str. 498

⁶ Ibid.

⁷ Nar. nov., br. 78/15, 134/15, 120/16

te prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine, a moraju biti zadovoljena dva od tri navedena kriterija.

Slika 1: Razvrstavanje poduzetnika prema veličini

Elementi	Mikro-poduzetnici (ne prelaze 2 od 3)	Mali poduzetnici (nisu mikro i ne prelaze 2 od 3)	Srednji poduzetnici (nisu mali i prelaze 2 od tri za male, ali ne prelaze 2 od 3)	Veliki poduzetnici* (prelaze 2 od 3 za srednje)
Ukupna aktiva	2,6 mil. kn	30,0 mil. kn	150,0 mil. kn	150,0 mil. kn
Prihod	5,2 mil. kn	60,0 mil. kn	300,0 mil. kn	300,0 mil. kn
Broj zaposlenika (prosječan broj)	10	50	250	250

Izvor: Guzić, Š. (2017). Rokovi dostave financijskih i poreznih izvješća za 2016. godinu. Računovodstvo, Revizija i Financije, (2), str. 56

Osim navedenih, velikim se poduzetnicima, u skladu s čl. 3. ZOR-a, smatraju i:

banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, društva za reosiguranje, leasing društva, društva za upravljanje UCITS fondovima, društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, UCITS fondovi, alternativni investicijski fondovi, mirovinska društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, mirovinska društva koja upravljaju dobrovoljnim mirovinskim fondovima, dobrovoljni mirovinski fondovi, obvezni mirovinski fondovi te mirovinska osiguravajuća društva, društva za dokup mirovine, faktoring društva, investicijska društva, burze, operateri MTP-a, središnja klirinška depozitarna društva, operateri središnjeg registra, operateri sustava poravnanja i/ili namire i operateri Fonda za zaštitu ulagatelja neovisno o tome ispunjavaju prema veličini bilance, prihoda ili zaposlenika.⁸

Noveliranim ZOR - om izmijenjena je definicija **subjekata od javnog interesa** iz koje su isključeni veliki poduzetnici, a uključene su posebne osobe od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku. Prema novim odredbama i izmjenama zakona subjekte od javnog

⁸ Guzić, Š. (2017). Rokovi dostave financijskih i poreznih izvješća za 2016. godinu. Računovodstvo, Revizija i Financije, (2), str. 56

interesa čine trgovačka društva i druge pravne osobe od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku i trgovačka društva od posebnog interesa u kojima Republika Hrvatska ima vlasništvo manje od 50 % u skladu s Odlukom o utvrđivanju popisa trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od strateškog i posebnog interesa za Republiku Hrvatsku⁹, osim pravnih osoba koje vode poslovne knjige i sastavljaju financijske izvještaje u skladu s propisima koji uređuju proračunsko računovodstvo ili računovodstvo neprofitnih organizacija. Subjekti od javnog interesa jesu i poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište bilo koje države članice kako je određeno zakonom kojim se uređuje tržište kapitala.

2.2. Računovodstveni standardi

U uvjetima globalizacije i sve slobodnijeg kretanja ljudi, robe i kapitala, pojavljuje se i potreba za usklađenjem financijskog izvještavanja na međunarodnoj razini.¹⁰ Kao specifični razlozi za međunarodno usklađenje izvještavanja mogli bi se navesti sljedeći:¹¹

- ulagači i financijski analitičari s burzi trebaju razumjeti financijske izvještaje stranih korporacija čije dionice namjeravaju kupiti,
- korporacije koje žele prikupljati kapital listajući svoje dionice na stranim burzama moraju primijeniti one standarde koje zahtijeva burza,
- multinacionalne korporacije moraju u skladu s propisima svake zemlje u kojoj imaju svoja ovisna društva rabiti propisane standarde te tako dobivene izvještaje moraju korigirati na zajedničku osnovicu koja se u matičnoj zemlji rabi pri konsolidaciji,
- multinacionalne revizorske tvrtke imaju puno više posla oko izrade ili revizije financijskih izvještaja kod klijenata koji imaju svoja ovisna društva diljem svijeta, a koja primjenjuju različite računovodstvene standarde.

Računovodstveni standardi predstavljaju detaljniju razradu računovodstvenih načela koja čine njihovu osnovu. Zbog nepraktične primjene načela kao osnovne koncepcije računovodstva, standardi predstavljaju njihovu razradu u vidu obuhvata, metoda obrade,

⁹ Nar. nov., br. 120/13., 74/15. i 44/16

¹⁰ Tipurić, D. i suradnici (2008). Korporativno upravljanje. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o., str. 477

¹¹ Ibid.

formiranja i prezentiranja računovodstvenih informacija.¹² Polazeći od kriterija jedinstvenosti računovodstvenih standarda razlikujemo:¹³

- Međunarodne računovodstvene standarde (MRS) i Međunarodne standarde financijskog izvješćivanja (MSFI),
- Smjernice Europske unije i
- Nacionalne računovodstvene standarde primjenjive u pojedinim zemljama.

U skladu s promjenama u okruženju, kao što su neujednačen makroekonomski razvoj, ubrzan razvoj financijskih tržišta kapitala i slično, standardi se kontinuirano mijenjaju, nadopunjavaju ili stavljaju van uporabe.

Sukladno ZOR-u, svi poduzetnici te ostale pravne i fizičke osobe, obveznici poreza na dobit, dužni su pri evidentiranju poslovnih događaja, odnosno sastavljanu i prezentiranju svojih godišnjih financijskih izvještaja, primjenjivati propisane računovodstvene standarde. U periodu od 1993. godine do 2005. godine primjena MSFI-ja je bila obvezna za sve korporacije, međutim kroz posljednju verziju ZOR-a definira se primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja za mikro, mala i srednja društva. Na ovaj način, sukladno smjernicama EU-a, pojednostavljeno je računovodstvo za segment mikro, malih i srednjih kompanija za koje je primjena MSFI platforme bila previše kompleksna. Prema čl. 17. ZOR-a, mikro, mali i srednji poduzetnici primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvješćivanja (dalje: HSFI), a veliki poduzetnici i poduzetnici od javnog interesa primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvješćivanja (MSFI-je i MRS-ove).¹⁴ U slučaju da je ovisno društvo¹⁵ obveznik primjene HSFI-a, a matično društvo¹⁶ sastavlja i prezentira konsolidirane financijske izvještaje primjenom MSFI-a, ono može odlučiti da svoje godišnje financijske izvještaje sastavlja i prezentira također primjenom MSFI-a.

¹² Žager, K., Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 111.

¹³ Habek, M. et al. (2007). Temelji računovodstva i analitička knjigovodstva. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 12

¹⁴ Guzić, Š. (2017). Rokovi dostave financijskih i poreznih izvješća za 2016. godinu. Računovodstvo, Revizija i Financije, (2), str. 56

¹⁵ **Ovisno društvo**, odnosno društvo kći, je poduzetnik kojeg kontrolira matično društvo uključujući i bilo koje društvo koje kontrolira krajnje matično društvo

¹⁶ **Matično društvo** je poduzetnik koji kontrolira jedno ili više ovisnih društava

2.2.1. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja nastali su sukladno ZOR-u, a donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Oni se temelje na domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi i Direktivi 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste trgovačkih društava. Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja uređuje se tematika u vezi s financijskim izvještajima, prvenstveno, namijenjenih vanjskim korisnicima. Oni sadrže zahtjeve priznavanja, mjerenja, procjenjivanja, prezentiranja i objavljivanja transakcija i događaja važnih za financijske izvještaje opće namjene. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su namijenjeni za primjenu u financijskim izvještajima opće namjene poduzetnika koji ostvaruju dobit ili gubitak.¹⁷

Tablica 1: **Pregled HSFI**

HRVATSKI STANDARDI FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA	
HSFI 1	Financijski izvještaji
HSFI 2	Konsolidirani financijski izvještaji
HSFI 3	Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške
HSFI 4	Događaji nakon datuma bilance
HSFI 5	Dugotrajna nematerijalna imovina
HSFI 6	Dugotrajna materijalna imovina
HSFI 7	Ulaganja u nekretnine
HSFI 8	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
HSFI 9	Financijska imovina
HSFI 10	Zalihe
HSFI 11	Potraživanja
HSFI 12	Kapital
HSFI 13	Obveze
HSFI 14	Vremenska razgraničenja
HSFI 15	Prihodi
HSFI 16	Rashodi
HSFI 17	Poljoprivreda

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Hrvatske standarde financijskog izvještavanja karakterizira dinamičnost, odnosno prilagođavanje zahtjevima struke, te Direktivi 2013/34/EU.¹⁸

¹⁷ Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2016). MSFI, HSFI., str. 830

¹⁸ Ibid.

Oni cjelovito obrađuju značajne pozicije financijskih izvještaja, manjeg su opsega i lakši za razumijevanje.

2.2.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

Pristupanjem Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije u okviru zakonodavnih izmjena uključen je i dio koji se odnosi na računovodstvene propise, između ostalog i primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Od dana prijama Republike Hrvatske u članstvo u Europskoj uniji u primjeni su Međunarodni standardi financijskog izvještavanja koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u Službenom listu Europske unije, a uključuju Međunarodne računovodstvene standarde, njihove dopune i povezana tumačenja.¹⁹

Pojam Međunarodni standardi financijskog izvještavanja – MSFI (engl. IFRS – International Financial Reporting Standards) se može razmatrati kako u širem, tako i u užem kontekstu. U užem smislu pod pojmom MSFI se podrazumijevaju nove objave IASB²⁰ - a različite od serije MRS-a, dok u širem smislu MSFI obuhvaćaju sve IASB-ove objave, uključujući standarde i objave IASB-a, ali i standarde i tumačenja standarda koja je izdao IASC²¹ kao prethodnik IASB-a. MSFI-a razvija Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) i oni su prihvaćeni kao važeći standardi u velikom broju država širom svijeta.²²

Međunarodni računovodstveni standardi nemaju strogu zakonsku formu, oni ne naređuju isključivu promjenu nekog računovodstvenog postupka, već daju alternativna rješenja i preporučuju ona koja bi trebala osigurati najrealnije informacije. Na osnovi takvog okvira, menadžment društva treba odabrati one računovodstvene politike koje će biti u skladu s postavljenim ciljevima poslovne politike i koje će u datim okolnostima omogućiti realno i objektivno iskazivanje financijskog položaja i uspješnosti poslovanja. Iz navedenog se može zaključiti da se u našim uvjetima pojam računovodstvenih politika veže uz pojam i primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda te da su Međunarodni

¹⁹ Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2016). MSFI, HSFI, str. III

²⁰ International Accounting Standards Board - osnovan 1. travnja 2001. godine u Londonu, kao nasljednik IASC (eng. the International Accounting Standards Committee)

²¹ International Accounting Standards Committee – osnovan 1973. u Londonu kao institucija za razvijanje i promicanje primjene računovodstvenih standarda. Nakon restrukturiranja 2001. godine odgovornost za razvijanje i donošenje standarda preuzima IASB.

²² Bartulović, M. (2013): Financijska analiza, regulatorni okvir financijskog izvještavanja, str. 31

računovodstveni standardi ujedno najširi okvir za definiranje računovodstvenih politika u našim uvjetima privređivanja.²³

Tablica 2: **Pregled MSFI**

MEĐUNARODNI STANDARDI FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA	
MSFI 1	Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja
MSFI 2	Plaćanje temeljeno na dionicama
MSFI 3	Poslovna spajanja
MSFI 4	Ugovori o osiguranju
MSFI 5	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
MSFI 6	Istraživanje i procjena mineralnih resursa
MSFI 7	Financijski instrumenti: objavljivanje
MSFI 8	Poslovni segmenti
MSFI 10	Konsolidirani financijski izvještaji
MSFI 11	Zajednički poslovi
MSFI 12	Objavljivanje udjela u drugim subjektima
MSFI 13	Mjerenje fer vrijednosti

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Sukladno ZOR-u, MSFI - a obuhvaćaju:

- Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI),
- Međunarodne računovodstvene standarde (MRS),
- Tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnih standarda financijskog izvještavanja MSFI-a (IFRIC) i bivšeg stalnog Odbora za tumačenja MRS-a (SIC).

Dopune i povezana tumačenja vezana uz MRS-eve i MSFI-e utvrđuju se od strane Europske komisije i objavljuju u Službenom listu Europske unije²⁴. Uredbe Europske komisije izravno se primjenjuju u svima država članicama pa tako i u Republici Hrvatskoj od dana pristupanja Europskoj uniji. Uredba Europske komisije o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća na **hrvatskom jeziku** nalazi se na stranici Službenog lista Europske unije²⁵.

²³ Žager, K., Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 240

²⁴ Pristup Službenom listu EU moguć je putem stranice: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=hr>

²⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R1126&rid=13>
[pristupljeno 20. listopada 2017.]

2.2.3. Međunarodni računovodstveni standardi

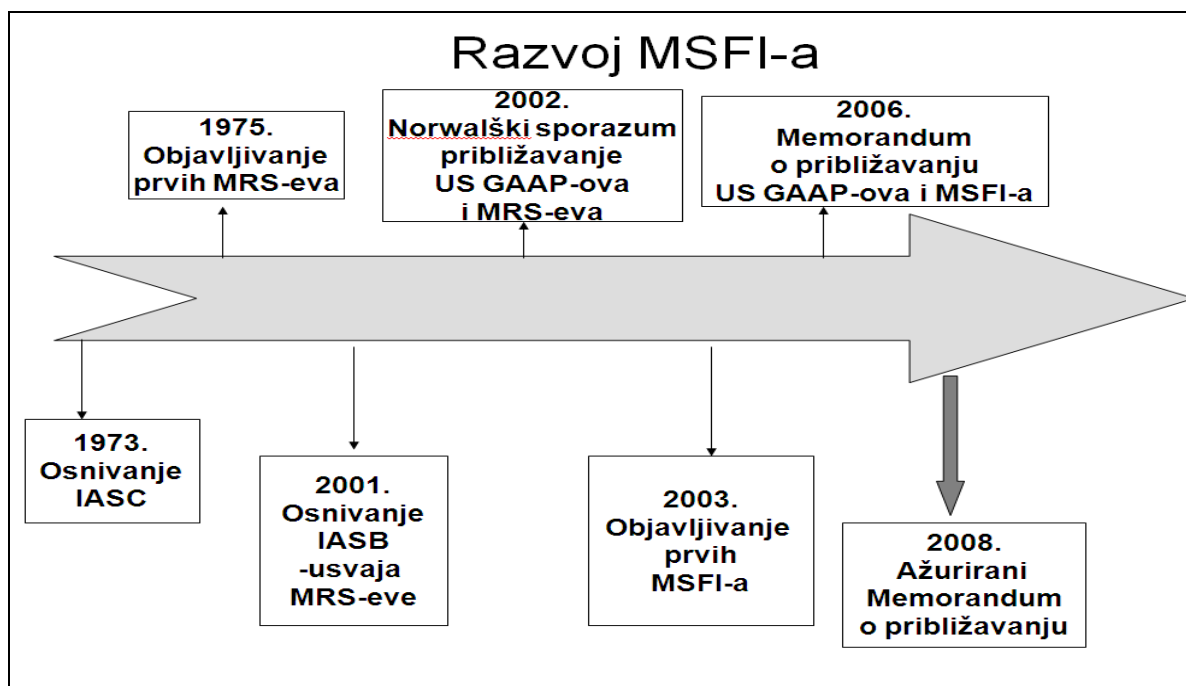
Međunarodni računovodstveni standardi (dalje: MRS) podrazumijevaju dogovorena pravila o pripremanju, priznavanju i prezentaciji računovodstvenih stavki poslovnih subjekata s ciljem usklađivanja različitih obračunskih sustava pojedinih zemalja. Također, i ove standarde donosi IASB. U Hrvatskoj se primjenjuju od 1993. godine.²⁶

Prvi MRS - evi objavljeni su 1975. godine pod sljedećim nazivima:

- MRS 1 – Objavljivanje računovodstvenih politika i
- MRS 2 – Vrednovanje i prezentiranje zaliha u kontekstu sustava povijesnog troška.

U nastavku, na slici broj 2, prikazan je povijesni razvoj MSFI – a i MRS – eva kroz razdoblje.

Slika 2: Povijesni razvoj MSFI-a / MRS-eva

Izvor: Cirkveni, T. (2013). Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. RRiF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb, slide 2

Usklađivanje standarda na svjetskoj razini naročito je važno na području koncepta fer vrijednosti prikazivanja imovine i obveza društva u financijskim izvještajima. Koncept fer vrijednosti je temelj suvremenog sustava financijskog izvještavanja, iako su dolaskom

²⁶ Žager, K.: Računovodstvo malih i srednjih poduzeća obveznika poreza na dobit, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb., slide str. 27

krize i recesije kritike ovog koncepta postale sve brojnije, te su se pojavljivala mišljenja koja su zagovarala povratak na koncept troška. U tom smislu IASB i FASB objavili su 2006. godine Memorandum o približavanju US GAAP²⁷ - ova i MSFI-a / MRS-eva, kojem je cilj transparentnije i konkretnije definirati fer vrijednost i kojim se dodatno brišu razlike između MSFI / MRS i US GAAP-ova.

Tablica 3: **Pregled MRS-eva**

MEĐUNARODNI STANDARDI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA	
MRS 1	Prezentiranje financijskih izvještaja
MRS 2	Zalihe
MRS 7	Izvještaj o novčanim tokovima
MRS 8	Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške
MRS 10	Događaji nakon izvještajnog razdoblja
MRS 11	Ugovori o izgradnji
MRS 12	Porez na dobit
MRS 16	Nekretnine, postrojenja i oprema
MRS 17	Najmovi
MRS 18	Prihodi
MRS 19	Primanja zaposlenika
MRS 20	Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći
MRS 21	Učinci promjena tečaja stranih valuta
MRS 23	Troškovi posudbe
MRS 24	Objavljivanje povezanih osoba
MRS 26	Računovodstvo i izvješćivanje o mirovinskim planovima
MRS 27	Nekonsolidirani financijski izvještaji
MRS 28	Udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima
MRS 29	Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima
MRS 32	Financijski instrumenti: prezentiranje
MRS 33	Zarada po dionici
MRS 34	Financijsko izvještavanje za razdoblja tijekom godine
MRS 36	Umanjenje imovine
MRS 37	Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina
MRS 38	Nematerijalna imovina
MRS 39	Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje
MRS 40	Ulaganja u nekretnine
MRS 41	Poljoprivreda

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Prvi MRS koji je dao na značenju konceptu fer vrijednosti bio je MRS 39 – Financijski instrumenti. Nakon njega uveden je MSFI 13 – Mjerenje fer vrijednosti koji se počinje primjenjivati od 1. siječnja 2013. godine.

²⁷ United States Generally Accepted Accounting Principles

2.3. Porez na dobitak

Porez na dobitak dio je dobitka ili gubitka koji se evidentira kao odbitna ili dodatna stavka pri utvrđivanju neto-dobitka razdoblja. U Međunarodnom računovodstvenom standardu 12 – Porezi na dobit, taj se porez definira kao porezni rashod. Porez se može pojaviti i kao porezni prihod kada se u računu dobitka i gubitka iskazuje kao dodatna stavka, tj. kada ima predznak “–” što znači da povećava dobitak. Tekući i odgođeni porez treba priznati kao prihod ili rashod razdoblja, odnosno u račun dobitka i gubitka u pozicijama na kojima se iskazuje porez na dobitak razdoblja. Tekući porez, prema istom standardu, onaj je porez koji se treba platiti ili vratiti za oporezivi dobitak, odnosno gubitak za određeno obračunsko razdoblje. To znači da tekući porez i porezni rashod nisu identične vrijednosti, a mogu se razlikovati zbog odgođene porezne obveze i odgođene porezne imovine. Odgođena porezna obveza je porez koji se treba platiti u budućim poreznim razdobljima, a odnosi se na oporezive privremene razlike. Odgođena porezna imovina porez je na dobitak za povrat u idućim razdobljima, a odnosi se na prenesene porezne gubitke i neiskorištene porezne olakšice te odbitne privremene razlike.²⁸

U hrvatskom poreznom sustavu porezno je motrište revalorizacije određeno Zakonom o porezu na dobit (Nar. nov., br.177/04. do 57/06., dalje: Zakon) koji definira osnovicu poreza na dobitak. Prema odredbi čl. 5. Zakona porezna osnovica za utvrđivanje obveze poreza na dobitak je dobitak koji se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobitak, uvećana i umanjena prema odredbama tog zakona. Neke dijelove porezne osnovice detaljnije obrađuje Pravilnik o porezu na dobit (Nar. nov., br. 95/05. i 133/07., dalje: Pravilnik). Prema odredbi čl. 9. Pravilnika sva izravna povećanja kapitala i dobitaka, osim revalorizacijskih pričuva, smatraju se povećanjem kapitala koje povećava poreznu osnovicu. Dakle, formiranje revalorizacijske pričuve ne uključuje se u osnovicu poreza na dobitak. No, ako se neostvareni dobitci evidentiraju kao prihodi (što nije u skladu sa HSFI-em 6, odnosno MRS-om 16 i HSFI-om 5, odnosno MRS-om 38) te se iskazuju u računu dobiti i gubitka, tada se s njima postupa kao da su ostvareni i podliježu oporezivanju porezom na dobitak (čl.13.st.3. Pravilnika)²⁹

²⁸ Guzić, Š. (2017). Knjiženje poreza na dobitak – odgođeni porez. Računovodstvo , Revizija i Financije, (3), str. 53

²⁹ Cirkveni, T (2008). Računovodstveni postupci revalorizacije dugotrajne imovine, Računovodstvo , Revizija i Financije, (7), str. 45.

2.3.1. Porezni tretman evidentiranja naknadnog vrednovanja

Prema navedenim računovodstvenim propisima revalorizacijska se pričuva prenosi u zadržani dobitak tek kada je ostvarena, odnosno u slučaju kad se revalorizirana dugotrajna imovina povlači iz upotrebe, otuđuje ili koristi.

Prijenos ostvarene revalorizacijske pričuve u zadržani dobitak je oporeziv. Revalorizacijska se pričuva smatra ostvarenom u nekoliko slučajeva:³⁰

- kada se revalorizacijska pričuva uključi u prihode tj. u račun dobitka ili gubitka (čl. 13. st.3.) bez obzira na činjenicu što takvo uključivanje nije u skladu s MRS-om 16
- kad se revalorizacijska pričuva prenese u zadržani dobitak, kada prestane priznavanje imovine, kada se imovina proda, daruje, ukrade ili otuđi na neki drugi način,
- kad se revalorizacijska pričuva prenese u zadržani dobitak uporabom tj. amortizacijom prethodno realizirane dugotrajne materijalne imovine zbog izravnog povećanja kapitala i
- kad se revalorizacijska pričuva prenese u temeljni (upisani) kapital.

S poreznog aspekta, moglo bi se reći da je revalorizacija nekretnina, postrojenja i opreme porezno neutralna jer se porezna osnovica za oporezivanje porezom na dobit povećava samo za iznos dodatno obračunate amortizacije zbog revalorizacije. S aspekta poreza na dobit, ne oporezuje se nerealizirana dobit, nego samo realizirana dobit koja se utvrđuje nakon uništenja, prodaje ili otuđenja sredstva.

Međutim, postoje razlozi zbog kojih se ne može reći da je revalorizacija u ovom slučaju potpuno neutralna³¹

- ne uzima se u obzir vremenska vrijednost novca (nije isto ako se ukupni porez na dobitak plaća odmah u cijelosti ili se odgađa),
- na revalorizacijski dobitak koji nastane iz revalorizacije zemljišta koje se ne amortizira neće biti plaćen porez na dobit ako se zemljište ne otuđi ili ne povuče iz uporabe,
- može doći do promjene stope poreza na dobit za vrijeme prijenosa revalorizacijskih rezervi u zadržane zarade,

³⁰ Guzić, Š. (2007). Prijenos revalorizacijske pričuve u temeljni kapital i porez na dobitak, Računovodstvo , Revizija i Financije,(12), str .31.

³¹ Belak, V.(2006). Fer vrijednost i tržišno računovodstvo (II. dio), Računovodstvo , Revizija i Financije, (12), str. 14.

- kod pojave gubitka može doći do gubitka prava na prijenos gubitaka pa tako i do razlika u oporezivanju.

Svota poreza na dobitak, koja proizlazi iz oblikovanja revalorizacijske pričuve, evidentira se u poslovnim knjigama kao odgođena porezna obveza.

Odgođena porezna obveza prikazuje se kada se neki prihod prikazuje kao dio tekućeg dobitka ili povećanje kapitala, a s motrišta poreza na dobitak još nije dospio za plaćanje.

Odgođena porezna obveza najčešće nastaje u slučaju revalorizacije dugotrajne imovine (nematerijalne, materijalne i financijske) ili knjiženjem prihoda iz prijašnjih godina kao ispravak pogreške iskazane u prethodnim financijskim izvješćima. Tipičan primjer nastanka odgođene porezne obveze je revalorizacija dugotrajne materijalne imovine gdje se vrijednost te imovine povećava bez dodatnog ulaganja. Takvo povećanje materijalne imovine evidentira se u korist revalorizacijske pričuve uz istodobno oblikovanje odgođene porezne obveze u svoti poreza na dobitak koji se odnosi na učinak revalorizacije materijalne imovine. Slično se postupa i s ispravkom pogrešaka u korist glavnice gdje se neto-svota evidentira kao zadržani dobitak, a pripadajući porez na dobitak knjiži se kao odgođena porezna obveza.³²

Odgođena porezna imovina je porez na dobitak za povrat u idućim razdobljima. Odnosi se na prenesene porezne gubitke i neiskorištene porezne olakšice te odbitne privremene razlike. Prema zahtjevu MRS - a 12 odgođena porezna imovina priznaje se za sve odbitne privremene razlike u visini za koju se opravdano pretpostavlja da će oporezivi dobitak biti raspoloživ i da će se po toj osnovi iskoristiti odbitna privremena razlika. Odgođena porezna imovina također se treba priznati za neiskorištene porezne gubitke i neiskorištene porezne olakšice ako je vjerojatno da će u budućnosti društvo imati raspoloživog dobitka. Isto tako, odgođena porezna imovina priznaje se za odbitne privremene razlike koje proizlaze iz ulaganja u ovisna društva, pridružena društva, zajedničke pothvate ili filijale, i to u onolikoj svoti koliko je vjerojatno da će se te privremene razlike ukinuti u predvidivoj budućnosti te da će u tom razdoblju biti raspoloživ dobitak za koji se može iskoristiti privremena razlika.

³² Guzić, Š. (2017). Knjiženje poreza na dobitak – odgođeni porez. Računovodstvo , Revizija i Financije, (3), str. 57

3. UTVRĐIVANJE VRIJEDNOSTI DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE

Dugotrajna materijalna imovina je imovina koju poduzetnik posjeduje za korištenje u proizvodnji proizvoda ili isporuci roba ili usluga, za iznajmljivanje drugima ili u administrativne svrhe, a čija se primjena očekuje duže od jednog razdoblja ili je namijenjena za korištenje na neprekidnoj osnovi u svrhu aktivnosti društva.

Dugotrajna materijalna imovina obuhvaća sljedeće vrste imovine:

- zemljišta i šume,
- građevinske objekte,
- postrojenja,
- opremu,
- alate, pogonski inventar, namještaj i transportna sredstva,
- dugotrajnu biološku imovinu,
- predujmove za dugotrajnu materijalnu imovinu i
- ostalu dugotrajna materijalna imovina.

Da bi se neka stavka klasificirala i priznala kao dugotrajna materijalna imovina, u bilanci trebaju biti zadovoljeni sljedeći uvjeti:

- to je imovina koju poduzetnik posjeduje i koristi za obavljanje svoje djelatnosti,
- vijek trajanja ove imovine dulji je od jedne godine,
- pojedinačna nabavna vrijednost veća je od 3.500,00 kn sukladno odredbi Zakona o porezu na dobit,
- u svom korisnom vijeku trajanja dugotrajna materijalna imovina postupno se troši – amortizira, a da pritom ne mijenja svoj oblik.

Proces nabave ili izgradnje dugotrajne materijalne imovine u pravilu traje dulje vrijeme – ponekad i više godina pa se stoga sva ulaganja u pojedinu vrstu dugotrajne imovine do trenutka njezine predaje u upotrebu evidentiraju kao investicije u tijeku, odnosno kao dugotrajna materijalna imovina u pripremi.³³

³³ Habek, M. et. al. (2007). Temelji računovodstva i analitička knjigovodstva. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 22.

Poduzetnik može stjecati dugotrajnu materijalnu imovinu na više načina:

- a) ulaganjem od strane osnivača društva u kapital trgovačkog društva,
- b) kupnjom – iz vlastitih sredstava ili investicijskog kredita kojeg je poduzetniku odobrila banka ili druga pravna osoba,
- c) izgradnjom – pri čemu izgradnju može obaviti drugi poduzetnik (izvođač) ili to može učiniti poduzetnik u vlastitoj režiji,
- d) besplatnim primitkom (darovanjem),
- e) uzimanjem dugotrajne materijalne imovine u financijski leasing (najam).³⁴

Najvažniji računovodstveni standardi prema kojima se uređuje dugotrajna materijalna imovina jesu:

MRS 16	Nekretnine, postrojenja i oprema	HSFI 6	Dugotrajna materijalna imovina
MRS 40	Ulaganja u nekretnine	HSFI 7	Ulaganja u nekretnine

3.1. Početno vrednovanje dugotrajne materijalne imovine

Sukladno t. 7. MRS-a 16 (t. 6.18. HSFI 6) dugotrajna materijalna imovina se u poslovnim knjigama poduzetnika priznaje pod uvjetom da je vjerojatno da će od njenog korištenja poduzetniku pritijecati buduće ekonomske koristi te ako je trošak njene nabave moguće pouzdano izmjeriti. Prilikom nabave dugotrajna materijalna imovinu priznaje se i mjeri po trošku nabave. U trošak nabave dugotrajne materijalne imovine uključuju se (toč. 6.19. HSFI-a 6 i toč. 16. MRS-a 16):³⁵

- a) kupovna cijena, uključujući uvozne pristojbe i nepovratne poreze nakon odbitka trgovačkih popusta i rabata,
- b) svi troškovi koji se izravno mogu pripisati dovođenju imovine na mjesto i u radno stanje za namjeravanu upotrebu i

³⁴ Ibid.

³⁵ Zaloker, D. (2012). Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine. *Financije, pravo i porezi*, (5), str. 51

- c) početno procijenjeni troškovi demontaže, uklanjanja imovine i obnavljanja mjesta na kojem je imovina smještena, za koje obveza poduzetnika nastaje kada je imovina nabavljena ili kao posljedica korištenja imovine tijekom razdoblja za namjene različite od proizvodnje zaliha tijekom razdoblja.

Troškovi koji ne ulaze u trošak nabave dugotrajne materijalne imovine nego se priznaju kao troškovi (rashodi) razdoblja su na primjer (toč. 19. MRS-a 16):³⁶

- a) troškovi otvaranja novih jedinica,
- b) troškovi uvođenja novog proizvoda ili jedinice, uključujući troškove promidžbe i promocije,
- c) troškovi premještanja poslovanja na novu lokaciju ili usmjeravanja na novu grupu kupaca, uključujući troškove obučavanja zaposlenih,
- d) administrativni troškovi i ostali opći troškovi.

Priznavanje troškova u nabavnu vrijednost dugotrajne materijalne imovine prestaje kada se imovina nalazi na lokaciji i kada je spremna za namjeravanu upotrebu od strane uprave, što znači da svi troškovi koji nastaju upotrebom ili premještanjem imovine ne ulaze u nabavnu vrijednost, nego se priznaju kao rashod razdoblja. To su neki od sljedećih primjera troškova:

- troškovi koji nastaju kada je imovina osposobljena za rad i nalazi se na lokaciji koju je namijenila uprava, ali još nije dovedena u stanje upotrebe ili radi na razini ispod punog kapaciteta,
- početni gubici u poslovanju, kao oni nastali kada potražnja za proizvodima koje proizvodi imovina raste, i
- troškovi premještanja ili reorganizacije dijela ili cijelog poslovanja subjekta.

Dugotrajna materijalna imovina može se izgraditi i u vlastitoj izvedbi, a početni trošak tako izgrađene imovine utvrđuje se istim načelima kao kod svake druge nabavljene imovine. Ako poduzetnik u svom redovitom poslovanju proizvodi za prodaju sličnu imovinu, trošak imovine obično je jednak trošku proizvodnje imovine namijenjene prodaji u skladu s *HSFI-om 10 – Zalihe*, odnosno istoimenim *MRS-om 2*. Prema tome, isključuju se interni dobici, da bi se došlo do spomenutih troškova. Slično tome, neuobičajeni iznosi otpadnog materijala, rada ili drugih resursa, nastali u proizvodnji imovine u vlastitoj izvedbi, ne uključuju se u trošak imovine (toč. 6.20. HSFI-a 6 i toč. 22. MRS-a 16).³⁷ Dugotrajna materijalna imovina se može nabaviti i zamjenom ili djelomičnom zamjenom za

³⁶ Zaloker, D. (2012). Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine. *Financije, pravo i porezi*, (5), str. 52

³⁷ Ibid.

nenovčanu imovinu ili u kombinaciji zamjena za novčanu i nenovčanu imovinu te se trošak tako nabavljene dugotrajne materijalne imovine mjeri po fer vrijednosti, a ako se primljena imovina ne može mjeriti po fer vrijednosti, trošak te imovine mjeri se po knjigovodstvenom iznosu dane imovine.

Troškovi posudbe koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji kvalificirane imovine se također priznaju u trošak nabave dugotrajne materijalne imovine, odnosno kapitaliziraju. Troškovi posudbe koji su prihvatljivi za kapitalizaciju dugotrajne materijalne imovine određeni su zahtjevima HSFI-a 16 – Rashodi i MRS-a 23 – Troškovi posudbe.

3.2. Naknadno vrednovanje dugotrajne materijalne imovine

Nakon početnog priznavanja dugotrajne materijalne imovine društvo treba odabrati jednu od metoda iskazivanja vrijednosti:

- metodu troška nabave, prema kojoj se vrijednost dugotrajne materijalne imovine iskazuje po njezinu trošku nabave smanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od smanjenja ili
- metodu revalorizacije, prema kojoj se dugotrajna materijalna imovina iskazuje prema revaloriziranoj svoti koju čini fer vrijednost te imovine na datum revalorizacije, smanjena za kasniji ispravak vrijednosti i akumulirane gubitke od smanjenja.

Sukladno t. 29. MRS-a 16 (t. 6.29. HSFI-a 6), odabranu metodu potrebno je primjenjivati na cjelokupnu skupinu dugotrajne materijalne imovine.

3.2.1. Cilj i djelokrug MSFI 13 – Mjerenje fer vrijednosti

Međunarodni standard financijskog izvješćivanja 13 definira fer vrijednost, sadrži upute za njeno utvrđivanje i propisuje podatke koji se obvezno objavljuju u vezi s utvrđivanjem fer vrijednosti. Standard ne sadrži kriterije za definiranje obveze mjerenja fer vrijednosti, već propisuje način mjerenja fer vrijednosti kad je iskazivanje po fer vrijednosti propisano nekim drugim standardom.³⁸

Međunarodni odbor za računovodstvene standarde usvojio je MSFI 13 – Mjerenje fer vrijednosti, kojim se uspostavlja jedinstveni okvir za mjerenje fer vrijednosti prema svim MSFI-a. Zbog učestalih manipulacija s vrijednostima imovine i ulaganja u imovinu bilo je neophodno definirati jedinstveni standard za mjerenje fer vrijednosti i odrediti njegovu

³⁸ Deloitte Hrvatska (2013). MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti, str. 1

obveznu primjenu. MSFI 13 se primjenjuje kada drugi MSFI zahtijeva ili dopušta mjerenje fer vrijednosti ili objavljivanje oko mjerenje fer vrijednosti, kao i mjerenje i umanjenje za troškove prodaje po fer vrijednosti ili objavljivanje oko tih mjerenja.

MSFI 13 ima za cilj:

- definirati fer vrijednost,
- postaviti okvir za mjerenje fer vrijednosti u jednom MSFI-ju i
- propisati podatke koji se objavljuju o mjerama fer vrijednosti.

Prema MSFI 13 fer vrijednost je mjera vrijednosti temeljena na tržištu, a ne mjera specifična za neki subjekt. Za neku imovinu i neke obveze mogu biti dostupne transakcije ili informacije vidljive na tržištu, dok za neku drugu imovinu ili neke druge obveze vidljive transakcije ili informacije ne moraju biti dostupne. Međutim, cilj mjerenja fer vrijednost u oba je slučaja procijeniti cijenu po kojoj tržišni sudionici na datum mjerenja prodaju imovinu, odnosno prenose obvezu u urednoj transakciji pod postojećim uvjetima, tj. izlaznu cijenu na datum mjerenja gledano iz perspektive tržišnog sudionika koji drži imovinu ili ima obvezu.³⁹ Kad cijena identične stavke imovine ili obveze nije vidljiva, subjekt mjeri fer vrijednost koristeći neki drugu metodu vrednovanja u kojoj se u najvećoj mogućoj mjeri koriste relevantni vidljivi ulazni podaci, a u najmanjoj mjeri ulazni podaci koji nisu vidljivi. Budući da je fer vrijednost tržišno utemeljena mjera, ona se mjeri koristeći pretpostavke koje bi tržišni sudionici koristili pri utvrđivanju cijene imovine ili obveze, što uključuje pretpostavke o rizicima. Stoga namjera subjekta da drži neku stavku imovine, odnosno plati ili na neki drugi način ispuni neku obvezu, nije mjerodavna za mjerenje fer vrijednosti.⁴⁰ Stoga je definicija fer vrijednosti usredotočena na imovinu i obveze jer su oni među glavnim predmetima računovodstvenog mjerenja.

Ovaj standard primjenjuje se kad su mjere fer vrijednosti ili objavljivanje podataka o mjerama fer vrijednosti, kao i mjere poput fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje, temeljene na fer vrijednosti i objavljivanje podataka o njima propisano je ili dopušteno nekim drugim MSFI-jem, izuzevši sljedeće transakcije:

- transakcije plaćanja temeljenih na dionicama iz djelokruga MSFI-ja 2 *Plaćanja temeljena na dionicama*,
- transakcije najma iz djelokruga MRS-a 17 *Najmovi*,

³⁹Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2016). MSFI, HSFI., str. 708

⁴⁰Ibid.

- mjerenja i mjere koje su donekle slične fer vrijednosti, ali nisu fer vrijednost, kao što su neto utrživa vrijednost iz MRS-a 2 *Zalihe* ili vrijednost u uporabi iz MRS-a 36 *Umanjenje imovine*,
- imovinu plana vrednovanu po fer vrijednosti sukladno MRS-u 19 *Primanja zaposlenih*,
- ulaganja u mirovinske planove vrednovane po fer vrijednosti sukladno MRS-u 26 *Računovodstvo i izvješćivanje o mirovinskim planovima i*
- imovinu kod koje je nadoknativi iznos fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja sukladno MRS-u 36.

Mjera fer vrijednosti odnosi se na određenu stavku imovine ili određenu obvezu. Prema tome, subjekt je prilikom mjerenja fer vrijednosti dužan uzeti u obzir obilježja dotične stavke imovine, odnosno obveze ako bi ih pri utvrđivanju njene cijene na datum mjerenja u obzir uzeli i tržišni sudionici.

Među obilježjima su, primjerice, sljedeća:⁴¹

- stanje i lokacija imovine i
- eventualna ograničenja koja se odnose na prodaju ili korištenje imovine.

Utjecaj određenog obilježja na mjerenje razlikovat će se zavisno od načina na koji će ga tržišni sudionici uzeti u obzir. Imovina ili obveza mjerena po fer vrijednosti može biti ili:⁴²

- samostalna stavka imovine, odnosno samostalna obveza, npr. financijski instrument ili nefinancijska imovina ili
- skupina stavki imovine ili obveza ili skupina stavki imovine i obveza, npr. jedinica koja stvara novac ili neka djelatnost.

Obračunska jedinica stavke imovine ili obveze utvrđuje se sukladno MSFI-ju koji propisuje ili dopušta mjeru fer vrijednosti.

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena na datum mjerenja prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji na glavnom, odnosno najpovoljnijem tržištu pod postojećim tržišnim uvjetima, tj. izlazna cijena, neovisno o tome je li ona neposredno vidljiva ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja.⁴³ Riječ

⁴¹ Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2016). MSFI, HSFI., str. 708

⁴² Ibid.

⁴³ Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2016). MSFI, HSFI., str. 710

je o cijeni u uobičajenoj transakciji između sudionika na tržištu po kojoj se prodaje imovina ili prenosi obveza na najpovoljnijem tržištu. Definicija fer vrijednosti vezana je uz točno određeni datum i nije procjena buduće vrijednosti, a podrazumijeva da su obje strane u transakciji, odnosno prodavatelj i kupac, neovisni. Također, podrazumijeva i to da oba sudionika imaju sve relevantne informacije kako bi samostalno mogli donijeti odgovarajuću odluku o transakciji prodaje, odnosno kupnje koju su spremi obaviti.

MSFI 13 objašnjava hijerarhiju fer vrijednosti koja se koristi kod financijskih izvještaja, a podijeljena je na tri razine podataka koji ulaze u tehnike vrednovanja prema kojima se mjeri fer vrijednost.

Ulazne podatke **prve razine** čine cijene jednakih imovinskih oblika, odnosno obveza na aktivnim tržištima kojima izvještajno društvo ima mogućnosti pristupiti na datum utvrđivanja vrijednosti. Prema tome, ako postoji cijena na aktivnom tržištu za određenu imovinu, odnosno kotirajuća cijena, tada isključivo ta cijena predstavlja ulazni podatak, odnosno fer vrijednost imovine čija se vrijednost utvrđuje.⁴⁴

Ulazne podatke **druge razine** čine promatrani tržišni inputi koji uključuju cijene slične imovine i obveza. Usklađenja tih podataka razlikuju se ovisno o čimbenicima specifičnim za određenu imovinu, odnosno obvezu. To su najčešće stanje i lokacija imovine, volumen i razina aktivnosti na tržištima na kojima se ulazni podatci promatraju i sl.⁴⁵

Ulazne podatke **treće razine** čine tzv. nevidljivi inputi temeljeni na podacima koji ne predstavljaju točno utvrđene tržišne cijene imovine, odnosno obveza, nego elemente njihova utvrđivanja.

U ovoj razini podataka mnogi oponenti fer vrijednosti vide glavni nedostatak fer vrijednosti, argumentirajući to činjenicom da je nemoguće pouzdano utvrđivati fer vrijednost imovine, odnosno obveza na temelju podataka koji nisu vidljivi.⁴⁶

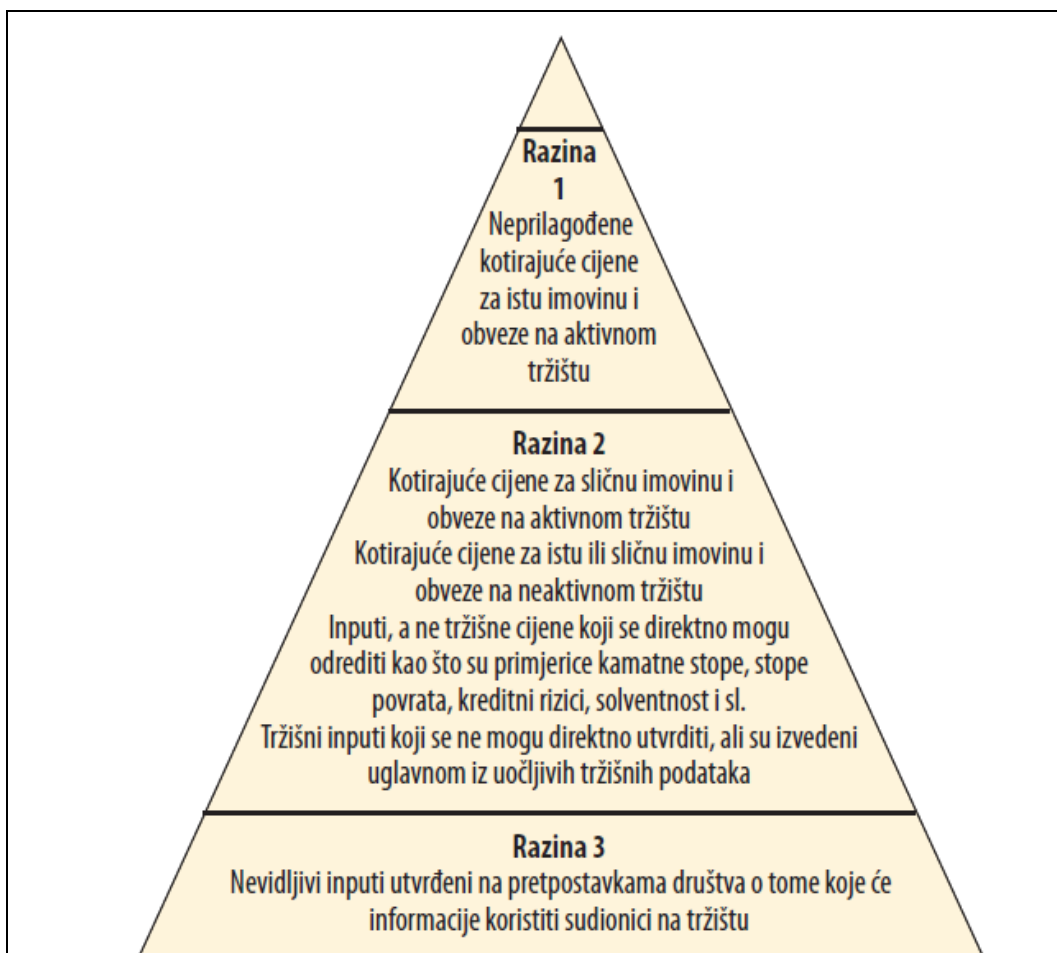
⁴⁴ Cirkveni, T. (2013). Što donosi novi MSFI 13 - Mjerenje fer vrijednosti. Računovodstvo, Revizija i Financije, (8), str. 72

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

Hijerarhija fer vrijednosti prema ulaznim podacima navedenih razina prikazana je na slici broj 3.

Slika 3: **Hijerarhija fer vrijednosti prema ulaznim podacima navedenih razina**

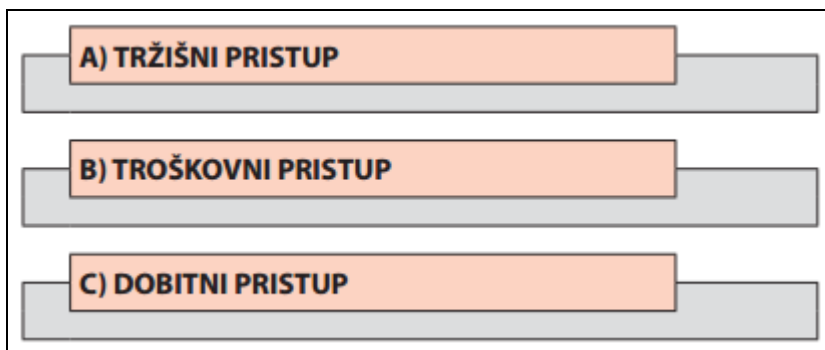

Izvor: Cirkveni, T. (2013). Što donosi novi MSFI 13 - Mjerenje fer vrijednosti. Računovodstvo, Revizija i Financije, (8), str. 73

Primjenom MSFI-ja 13 u financijsko izvještavanje uvodi se sustavan prikaz pristupa utvrđivanju fer vrijednosti imovine i obveza, odnosno **tržišni, troškovni i dobitni pristup**. Pritom svaki od navedenih pristupa uključuje tržišne elemente koji na izravan ili neizravan način predstavljaju sastavnicu utvrđene fer vrijednosti imovine ili obveza. Navedeni se pristupi utvrđivanja fer vrijednosti u skladu s temeljnim računovodstvenim načelima i pretpostavkama trebaju primjenjivati dosljedno s ciljem osiguranja istinitog i fer prikaza poslovanja društva. Uz to, navedenim standardom uvodi se i transparentniji prikaz podataka koji se trebaju uzeti u obzir pri utvrđivanju fer vrijednosti kroz tzv. hijerarhiju fer

vrijednosti, ovisno o mogućnosti praćenja ulaznih podataka izravno ili neizravno na aktivnom tržištu ili izvan toga tržišta.⁴⁷

Slika 4.: Tehnike utvrđivanja fer vrijednosti

Izvor: Cirkveni, T. (2013). Što donosi novi MSFI 13 - Mjerenje fer vrijednosti. Računovodstvo, Revizija i Financije, (8), str. 71

3.2.2. Metoda troška

Kod metode troška vrijednost dugotrajne materijalne imovine iskazuje se po njezinom trošku nabave smanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od smanjenja. Taj model pretpostavlja da se u poslovnim knjigama dugotrajna materijalna imovina (nekretnine, postrojenja i oprema) evidentira prema nabavnim vrijednostima na jednom računu, a na odgovarajućem korektivnom računu ispravak vrijednosti koji se obračunava amortizacijom, odnosno procjenom vrijednosti imovine. Zemljište se iskazuje prema nabavnoj vrijednosti smanjenoj za moguće gubitke od smanjenja, s obzirom na to da se njegova vrijednost ne smanjuje za ispravak vrijednosti jer ne podliježe obračunu amortizacije. U bilanci se građevinski objekti, postrojenja i oprema iskazuju po neto knjigovodstvenoj vrijednosti, tj. prema nabavnoj vrijednosti smanjenoj za ispravak vrijednosti (akumuliranu amortizaciju), a zemljišta prema nabavnoj vrijednosti smanjenoj za moguće gubitke od smanjenja vrijednosti.⁴⁸

Amortizacija se može definirati na nekoliko načina. Kao računovodstvena kategorija ona predstavlja sustavni raspored troškova nabave dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine u očekivanom korisnom vijeku uporabe. Nadalje, može se definirati kao trošak nadoknade troška nabave nematerijalne i materijalne imovine čiji je očekivani vijek

⁴⁷ Cirkveni, T. (2013). Što donosi novi MSFI 13- Mjerenje fer vrijednosti. Računovodstvo, Revizija i Financije, (8), str.73

⁴⁸ Cirkveni, T. (2009). Smanjenje vrijednosti revalorizirane dugotrajne materijalne imovine. Računovodstvo, Revizija i Financije, (3), str. 59-60

uporabe dulji od godinu dana. Zatim i kao postupak alociranja troškova nabave dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine na rashode u razdobljima unutar očekivanog vijeka trajanja. Kako god je definirali, ona u konačnici ima jednako značenje i utjecaj na financijski rezultat i uspješnost poslovanja društva.⁴⁹

Sredstva dugotrajne imovine koja traju dulje od godinu dana postupno gube svoju vrijednost tijekom njihova vijeka trajanja. Amortizacija sredstava dugotrajne imovine odražava trošenje tih sredstava tijekom njihova vijeka uporabe i priznaje se kao trošak. Drugim riječima, amortizacijom dugotrajne imovine nabavna se vrijednost prenosi na troškove, a knjigovodstvena se vrijednost sredstava umanjuje za istu svotu. No, pravila priznavanja amortizacije na troškove razlikuju se ovisno o tome je li riječ o računovodstvenom ili poreznom obračunu.⁵⁰

Troškovi amortizacije za računovodstvene svrhe i troškovi amortizacije za porezne svrhe mogu biti jednaki, ali mogu se i bitno razlikovati. Ako dođe do tih razlika, riječ je o privremenim razlikama koje povlače za sobom i odgođene poreze na dobit.⁵¹

Korištena metoda amortizacije treba odražavati okvir očekivanog trošenja budućih ekonomskih koristi imovine od strane poduzetnika, a primijenjenu metodu amortizacije za imovinu treba preispitivati barem na kraju svakog izvještajnog razdoblja. Ukoliko postoji značajna promjena očekivanog okvira trošenja budućih ekonomskih koristi u toj imovini treba je promijeniti kako bi odražavala promjene okvira. Takvu promjenu treba iskazati kao promjenu u računovodstvenim procjenama u skladu s HSFI-om 3 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, a u sustavu MRS-eva, u skladu s MRS-om 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške.

3.2.3. Metoda revalorizacije ili metoda fer vrijednosti

Riječ **revalorizacija** izvedena je od latinske riječi *valor*, što znači vrijednost. Prefiks *re* dodaje se korijenu riječi *valorizacija* što znači vraćanje vrijednosti nekom sredstvu koja je u međuvremenu pala, odnosno ponovna procjena vrijednosti.

Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine nastaje kada se provede revalorizacija na višu svotu. Tada se vrijednost imovine u aktivi uveća, a za isti iznos se uveća kapital na poziciji revalorizacijskih rezervi. No, nakon toga se revalorizacijske rezerve umanjuju za

⁴⁹ Petarčić, I. (2017). Obračun amortizacije za 2016. godinu, Računovodstvo, Revizija i Financije, (1), str. 107

⁵⁰ Belak, V. i Vudrić, N. (2012). Osnove suvremenog računovodstva, Zagreb: Belak Excellens d.o.o., str. 134

⁵¹ Ibid., str. 135

iznos budućeg poreza na dobit, koji će biti aktiviran kad se revalorizacijske rezerve realiziraju obračunom amortizacije ili prestankom priznavanja sredstva i prenose na obveze za odgođene poreze (konto 260 – Odgođene porezne obveze). Time se glavnica smanjuje za iznos budućeg poreza na dobit.⁵²

Alternativno primjeni metode troška nabave, nakon početnog priznanja imovine, dugotrajnu materijalnu imovinu čija se fer vrijednost može pouzdano mjeriti, poduzetnik može iskazati po revaloriziranom iznosu koji čini njegova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za kasniji ispravak vrijednosti i kasnije gubitke od umanjenja (HSFI 6 t. 6.31; MRS 16 t.31).⁵³

Revalorizacija se treba provoditi dovoljno redovito tako da se knjigovodstvena vrijednost značajno ne razlikuje od one do koje bi se došlo utvrđivanjem fer vrijednosti na datum bilance (HSFI 6 t. 6.33.).⁵⁴ Učestalost revalorizacije ovisi o promjenama fer vrijednosti predmeta dugotrajne materijalne imovine koji se revaloriziraju. Kada se fer vrijednost revalorizirane imovine značajno razlikuje od njezine knjigovodstvene vrijednosti, tad je potrebna daljnja revalorizacija (HSFI 6 t. 6.33.). Ako se pojedina dugotrajna imovina revalorizira, tada treba revalorizirati cjelokupnu skupinu dugotrajne materijalne imovine kojoj ta imovina pripada (HSFI 6 t. 6.35.).⁵⁵ Revalorizirana vrijednost imovine ne može biti veća od fer cijena koje vrijede na tržištu.

Metoda revalorizacije se može provoditi na dva načina:

- Prvi način je da se istodobno revalorizira bruto knjigovodstveni iznos i njegova akumulirana amortizacija tako da knjigovodstveni iznos bude jednak revaloriziranom iznosu. Ova se metoda često koristi kada se imovina revalorizira pomoću indeksa na njegov amortizirajući zamjenski trošak. Kod ove metode razmjerno se povećavaju obje vrijednosti u knjigovodstvu, a razlika u povećanju vrijednosti je rezultat revalorizacije (procjene).
- Drugi način je da se akumulirana amortizacija isključi na teret bruto knjigovodstvenog iznosa, a neto iznos se prepravlja do revaloriziranog iznosa sredstva. Ova se metoda najčešće vezuje uz revalorizaciju nekretnina, iako se može pojaviti i kod procjene opreme.

⁵² Belak, V. (2009). Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine, Zagreb: Belak Excellens d.o.o., str. 45

⁵³ Belak, V. i Vudrić, N. (2012). Osnove suvremenog računovodstva, Zagreb: Belak Excellens d.o.o., str.

439

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid.

Kod prvog načina razmjerno se povećavaju obje vrijednosti u knjigovodstvu, a razlika povećanja vrijednosti je iznos revalorizacije. Standardi ovaj način predviđaju kada se imovina revalorizira pomoću indeksa, ili u praksi pomoću koeficijenta za revalorizaciju. Drugi način je jednostavniji i često se primjenjuje u praksi jer se temelji na individualnoj procjeni vrijednosti imovine koja se revalorizira. Na ovaj način iskazuje se samo nova procijenjena vrijednost kao knjigovodstvena vrijednost.

Utjecaj pravilno provedene revalorizacije dugotrajne materijalne imovine na financijske izvještaje je sljedeći: ⁵⁶

- a) U bilanci se vrijednost revalorizirane imovine povećava na fer vrijednost, a povećanje vrijednosti čini razlika između revalorizacije nabavne vrijednosti i revalorizacije akumulirane amortizacije. Istodobno se u kapitalu u visini učinka revalorizacije povećavaju revalorizacijske pričuve i odgođene porezne obveze.
- b) Rezultat revalorizacije prikazuje se u okviru ostaloga sveobuhvatnog dobitka i u konačnici se zbraja s realiziranim dobitkom.
- c) Kad se obračuna i prizna amortizacija revalorizacije nabavne vrijednosti, rashodi u računu dobitka i gubitka povećavaju se, čime se smanjuje iskaz dobitka prije poreza.
- d) Istodobno, po osnovi realizacije revalorizacijskih pričuva obračunom amortizacije svota amortizacije smanjena za porez na dobitak prenosi se na zadržani dobitak, a odgođeni porez na dobitak se priznaje.
- e) U konačnici će iskaz dobitka biti jednak kao da nije bilo revalorizacije ako se zbroji dobitak iz računa dobitka i gubitka i dobitak prenesen na zadržani dobitak, ali s tom razlikom da se dobitak prenesen iz pričuva na zadržani dobitak ne prikazuje u računu dobitka i gubitka.

Smisao revalorizacije dugotrajne materijalne imovine trebao bi biti iskazivanje rezultata u tekućim vrijednostima.

Ako je sadašnja, odnosno knjigovodstvena vrijednost niža u odnosu na tržišnu vrijednost materijalne imovine, bilanca će sadržavati tzv. „**skrivenu pričuvu**“. Istovremeno, vlastiti izvori financiranja bit će niži jer se učinak revalorizacije dugotrajne materijalne imovine bilježi kao povećanje imovine, odnosno aktive uz istodobno povećanje kapitala. Iako HSFI

⁵⁶ Belak, V. (2016). Agresivno računovodstvo revalorizacije pod povećalom forenzičnog računovodstva. Računovodstvo, revizija i financije, (12), str. 77

i MSFI postavljaju zahtjev za iskazivanjem imovine prema načelu poštene ili fer vrijednosti, prirodni je interes poduzetnika da makar privremeno poveća i kapital na poziciji revalorizacijske pričuve.

Učestalost kao potrebu revalorizacije standardi (HSFI 6 u t. 6.33. i MRS 16 u t. 34.) definiraju kao pojavu znatne razlike od njene knjigovodstvene vrijednosti, tada je potrebna daljnja revalorizacija.⁵⁷ Standardi ne nalažu tko vrši procjenu, odnosno jesu li to licencirani ili ovlaštteni procjenitelji, nego navode da to uobičajeno obavljaju profesionalno kvalificirani procjenitelji. Međutim, Uredbom o procjeni vrijednosti nekretnina propisano je da procjenu mogu obaviti samo ovlaštteni sudski vještaci za procjenu nekretnina ili ovlaštteni sudski procjenitelj.⁵⁸

3.3. Porezni učinak i odgođena porezna obveza

Odgođena porezna obveza je svota poreza na dobitak plativa u budućim razdobljima koji se odnose na oporezive privremene razlike. Mjerenje odgođene porezne obveze, u skladu s t. 14.29. HSFI-ja 14, je primjenom stopa poreza za koje se očekuje da će se primjenjivati u razdoblju kada će obveza biti podmirena, no mjerenje je obično primjenom poreznih stopa (i poreznih zakona) koji su na snazi na datum bilance. To znači da se u 2017. godini primjenjuju stope poreza na dobitak od 12 % i 18 %, ovisno o veličini prihoda poduzetnika kojima se množi svota rezerve fer vrijednosti te se za tako izračunanu svotu smanjuje rezerva fer vrijednosti.⁵⁹

Kad se knjigovodstvena vrijednost imovine poveća kao rezultat revalorizacije, to povećanje treba izravno odobriti kapitalu pod nazivom revalorizacijska rezerva. Međutim, prilikom odobravanja revalorizacijskih rezervi treba uzeti u obzir i odredbe HSFI-a 12 – Kapital u kojima se jasno ističe:⁶⁰

- s obzirom na to da kapital predstavlja ostatak imovine poduzetnika nakon odbitka svih obveza, kapital se priznaje u neposrednoj povezanosti s priznavanjem imovine i obveza

⁵⁷ Belak, V. et al. (2014). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 110.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Vuk, J. (2017). Ulaganje u dionice i poslovne udjele raspoložive za prodaju, Računovodstvo, Revizija i Financije, (8), str. 32

⁶⁰ Belak, V. i Vudrić, N. (2012). Osnove suvremenog računovodstva, Zagreb: Belak Excellens d.o.o., str. 441

- tekući porez i odgođeni porez na dobit treba izravno odobriti ili teretiti kapital ako se porez odnosi na stavke koje su izravno odobrene ili kojima je terećen kapital u istom ili nekom drugom razdoblju.

Kada se obavlja revalorizacija imovine, a s obzirom na to da se revalorizacija uključuje u poreznu osnovicu u idućim poreznim razdobljima, potrebno je iskazati odgođenu poreznu obvezu tako da se na tu revalorizacijsku pričuvu primjeni propisana stopa poreza na dobitak. Tako nastalu odgođenu poreznu obvezu iskazuje se kao smanjenje revalorizacijske pričuve.⁶¹

Prijenos revalorizacijske pričuve na zadržani dobitak vezan je uz obračun amortizacije ili otuđenje revalorizirane dugotrajne imovine u dijelu revalorizacije koji je pri prijenosu oporeziv porezom na dobitak, a navedena svota iskazuje se u PD obrascu kao povećanje osnovice (čl. 39. st. 2. Pravilnika o porezu na dobit).⁶²

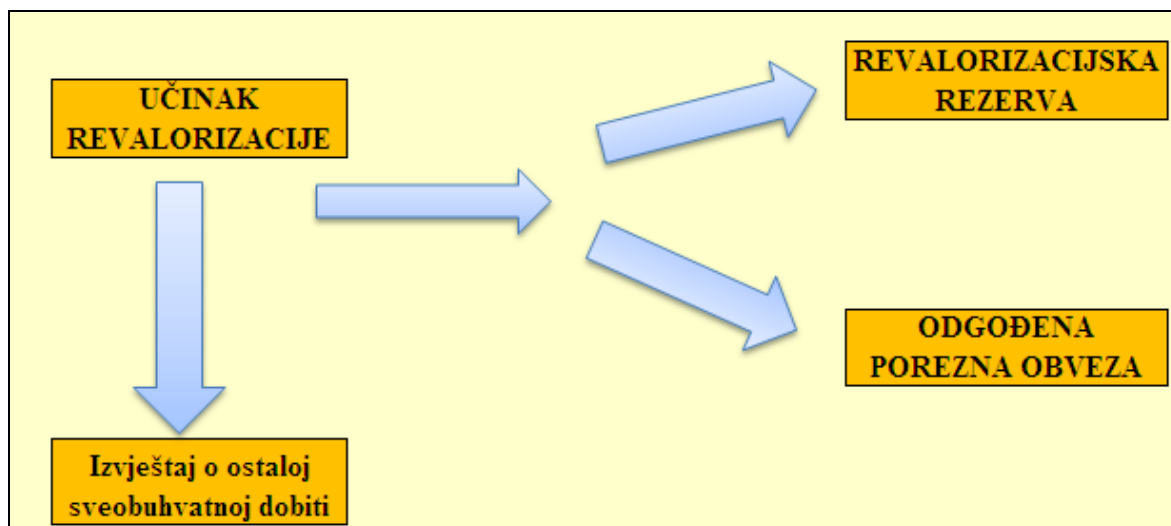
Povećanje knjigovodstvene vrijednosti imovine kao rezultat revalorizacije priznaje se u ostalu sveobuhvatnu dobit i kumulativno se iskazuje u kapitalu kao revalorizacijska rezerva. Odnosno, osim u iskazivanja u kapitalu pod nazivom revalorizacijska rezerva taj se iznos prikazuje u okviru *Izveštaja o sveobuhvatnoj dobiti razdoblja*, i to u drugom dijelu izvještaja pod nazivom *Ostala sveobuhvatna dobit*. Navedeno se odnosi samo na obveznike primjene MSFI-a.

⁶¹ Belak, V. et al. (2014). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 1013.

⁶² Ibid.

U nastavku je prikazano razdvajanje učinka revalorizacije na revalorizacijske rezerve i odgođene porezne obveze.

Slika 5: Razdvajanje učinka revalorizacije na revalorizacijske rezerve i odgođene porezne obveze

Izvor: Belak, V. i Vudrić, N. (2012.) Osnove suvremenog računovodstva, Zagreb: Belak Excellens d.o.o., str. 441

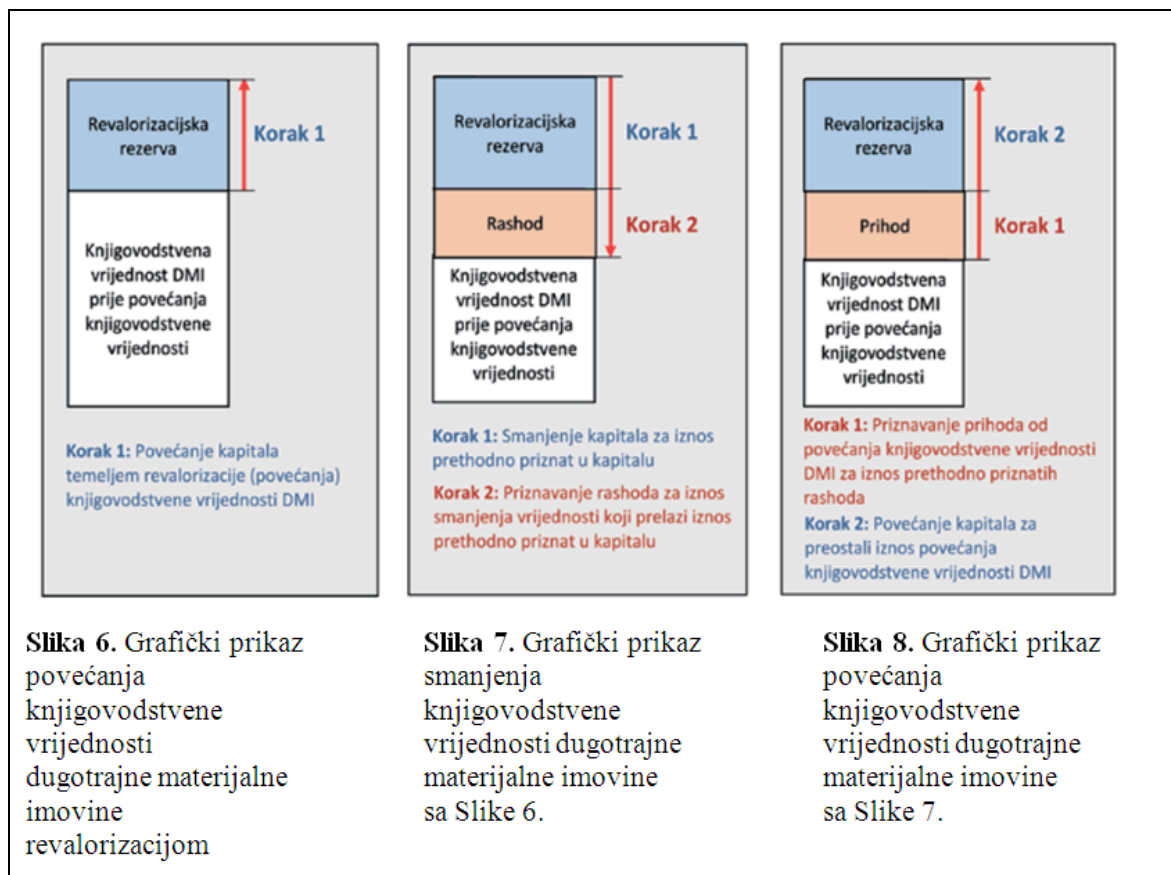
Kada se knjigovodstvena vrijednost imovine smanji zbog revalorizacije, to smanjenje treba priznati kao rashod. Međutim, revalorizacijsko smanjenje treba izravno teretiti ostalu sveobuhvatnu dobit do iznosa do kojeg ovo smanjenje ne premašuje iznos koji postoji kao revalorizacijska rezerva za istu imovinu.⁶³ Umanjenje iznad te svote evidentira se kao rashod razdoblja.

Kada se knjigovodstvena vrijednost imovine poveća kao rezultat revalorizacije, to povećanje treba izravno odobriti u kapitalu pod nazivom revalorizacijska rezerva. Međutim, revalorizacijsko povećanje treba priznati kao prihod do visine prethodno priznatih rashoda u računu dobiti i gubitka.⁶⁴

⁶³ Belak, V. i Vudrić, N. (2012). Osnove suvremenog računovodstva, Zagreb: Belak Excellens d.o.o., str.441

⁶⁴ Zaloker, D. (2012). Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine. *Financije, pravo i porezi*, (5), str. 53

U nastavku su grafički ilustrirani navedeni zahtjevi računovodstvenih standarda vezanih uz smanjenje i povećanje knjigovodstvene vrijednosti imovine zbog revalorizacije.

Izvor: Zaloker, D. (2012). Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine. *Financije, pravo i porezi*,(5), str. 54

U okviru kontne skupine 9 evidentiraju se rezultati obračunane procjene dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine kao stavka Revalorizacijske pričuve. Iste se evidentiraju na temelju računovodstvenih politika, a prema zahtjevima standarda HSFI 5 i HSFI 6 te MRS-a 16 i MRS-a 38.

Revalorizacija može nastati iz ponovne procjene:

- dugotrajne materijalne imovine,
- dugotrajne nematerijalne imovine i
- udjela i dionica.

Dakle, ukoliko se imovina iskazuje u revaloriziranoj vrijednosti, razlika se iskazuje u pasivi kao povećanje kapitala, tj. kao revalorizacijska pričuva.

Prilikom postupanja s revalorizacijskim pričuvama prvo se utvrđuje razdoblje u kojem su revalorizacijske pričuve nastale.⁶⁵

- Revalorizacijske pričuve nastale u **devedesetim godinama** koje se odnose na amortiziranu, uništenu ili prodanu opremu, nekretninu i postrojenje, mogu se preknjižiti u zadržani dobitak bez obveze za oporezivanjem porezom na dobitak. Zadržani dobitak nastao na takav način može se koristiti za sve za što se zadržani dobitak koristi: pokriće gubitka, povećanje temeljnog kapitala ili isplatu u udjelu u dobitku.
- Revalorizacijske pričuve koje su nastale u **razdoblju od 2001. i poslije** isključivo se koriste za svrhu revalorizacije do iskorištenja (za smanjenje vrijednost s osnove deprecijacije).

Revalorizacijska pričuva nastala iz revalorizacije dugotrajne imovine (materijalne, nematerijalne i financijske) prenosi se u zadržani dobitak kada:⁶⁶

- se revalorizirana imovina amortizira,
- je imovina povučena,
- je imovina otuđena (prodaja, manjak, uništenje i sl.) ili
- je prestalo priznavanje imovine.

Prijenos revalorizacijske pričuve ne provodi se kao iskazivanje prihoda u Računu dobiti i gubitka, nego izravno u korist kapitala, tj. zadržanog dobitka. Za svotu revalorizacijske pričuve koja je prenesena u zadržani dobitak (u dijelu povećanog troška amortizacije), povećava se osnovica poreza na dobitak u godini nastale promjene.

Revalorizacijska pričuva je neostvareni dobitak pa se kao takva ne smije upotrijebiti za:⁶⁷

- pokriće gubitka,
- povećanje temeljnog kapitala,
- isplatu dobitka,
- prijenos u pričuve koje se oblikuju iz dobitaka i
- prijenos u kapitalne pričuve.

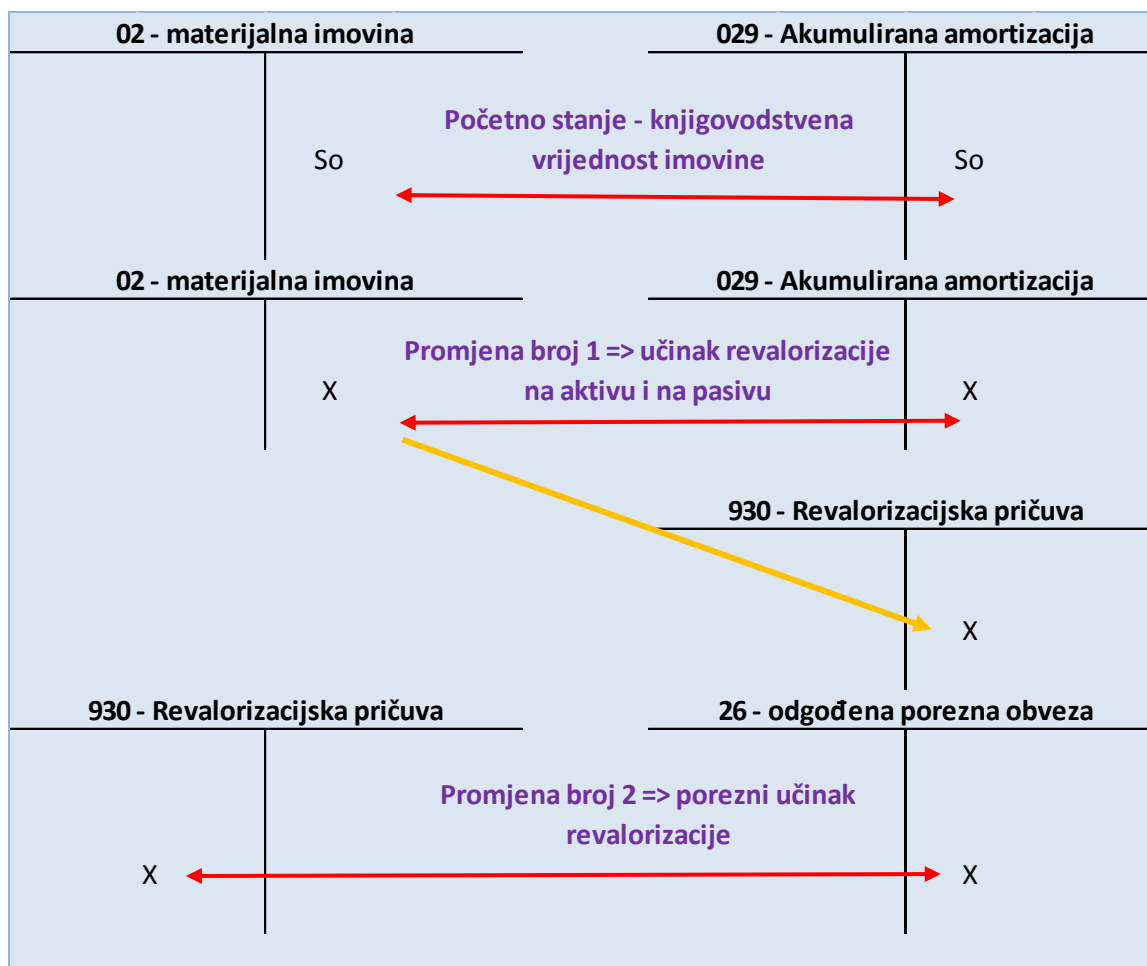
⁶⁵ Belak, V. et al. (2014). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 1011.

⁶⁶ Ibid. str. 1014

⁶⁷ Ibid.

U nastavku je shematski prikaz tehnike provedbe postupka revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti dugotrajne materijalne imovine po kontima glavne knjige. Shema prikazuje samo prikaz konta i učinke po istima bez navedenih iznosa.

Slika 9: Shematski prikaz knjiženja postupka revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti – I. dio

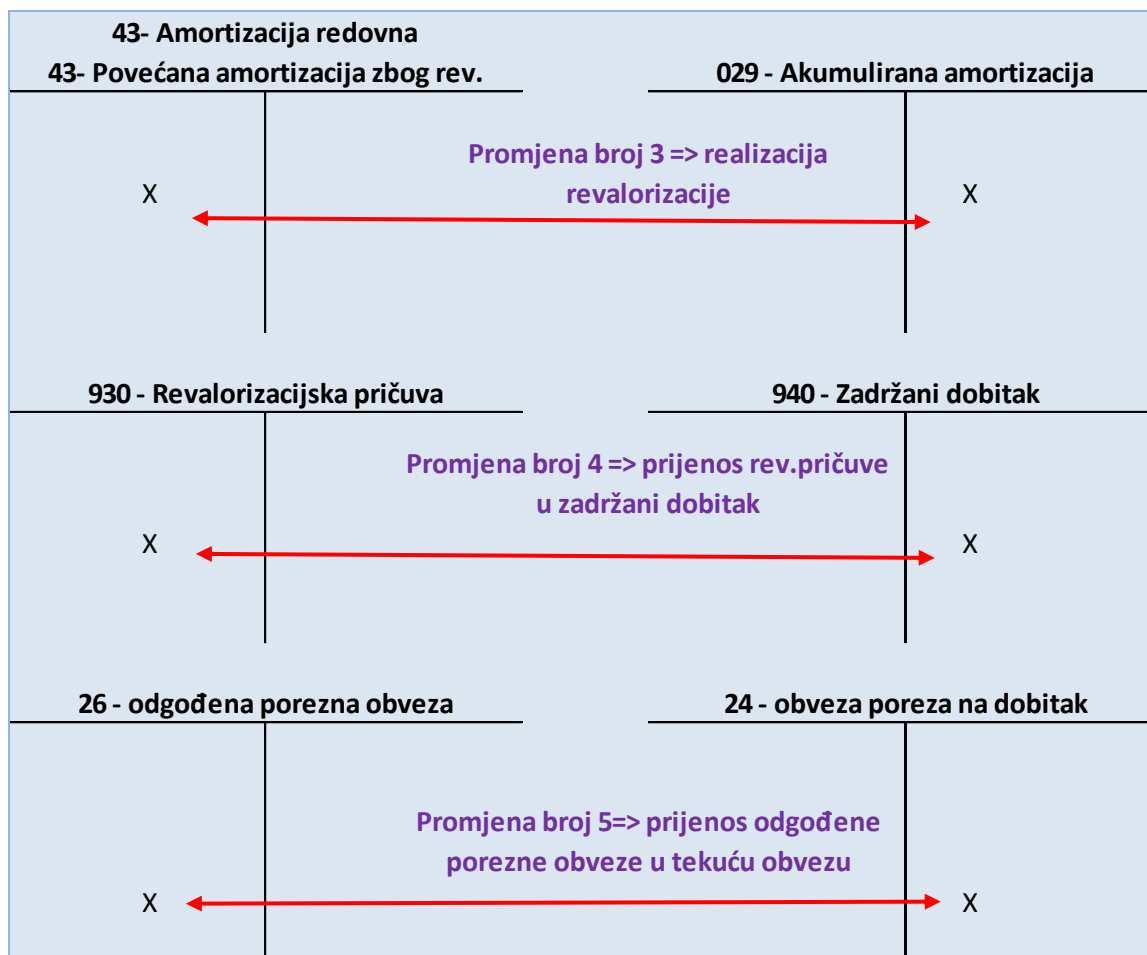

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Iz prikazane sheme razvidno je povećanje bruto knjigovodstvene vrijednosti na računima nabavne vrijednosti imovine i akumulirane amortizacije te imovine. Rezultat revalorizacije je razlika između povećanja bruto knjigovodstvene vrijednosti i akumulirane amortizacije. Taj učinak revalorizacije je evidentiran kao revalorizacijska pričuva u korist glavnice (promjena broj 1). Svota poreza na dobitak, koja je proizašla iz oblikovanja revalorizacijske pričuve, evidentirana je kao odgođena porezna obveza (promjena broj 2).

U drugom dijelu shematskog prikaza, kao primjer otuđenja i ukidanja revalorizacijskih pričuva navodi se amortizacija dugotrajne materijalne imovine.

Slika 10: Shematski prikaz knjiženja postupka revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti – II. dio

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

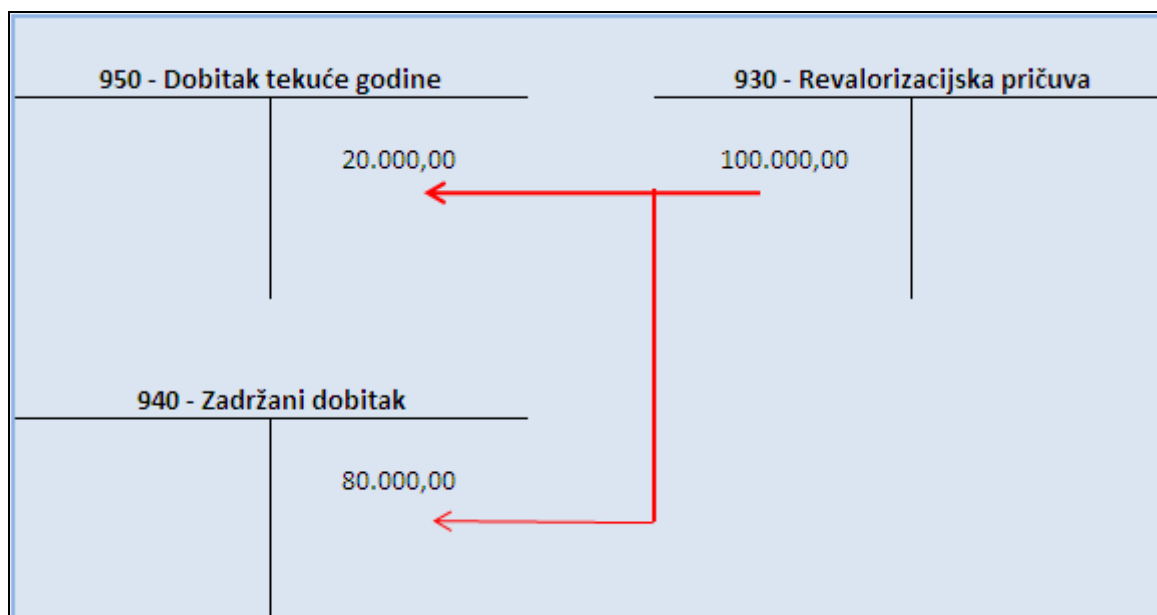
Amortizacijom revalorizirane imovine ostvarena revalorizacijska pričuva, koju čini razlika između obračunane amortizacije na revaloriziranu vrijednost (promjena broj 3) i obračunane amortizacije na nerevaloriziranu vrijednost (redovna amortizacija), smanjena za odgođenu poreznu obvezu prenosi se u zadržani dobitak (promjena broj 4). Odgođena porezna obveza prenosi se u tekuću poreznu obvezu jer se amortizacija obračunana na revaloriziranu vrijednost ne priznaje za svrhe oporezivanja porezom na dobitak (promjena broj 5). Ta svota poreza na dobitak će se prenositi prilikom amortizacije u tekuću obvezu poreza na dobitak kroz buduća obračunska razdoblja, sve do kraja amortizacijskog vijeka dugotrajne materijalne imovine. U slučaju prodaje dugotrajne materijalne imovine, prenijet

će se u zadržani dobitak u obračunskom razdoblju u kojemu se obavi prodaja. U prijavi poreza na dobitak, na rednom broju 25 obrasca prijave poreza na dobitak, kao uvećanje porezne osnovice, iskazuje se amortizacija obračunana na revaloriziranu vrijednost.

Prilikom prijenosa revalorizacijske pričuve u zadržani dobitak u slučaju rashoda, prodaje, ili otuđenja (HSFI 6 t. 6.38) istodobno povećanje porezne osnovice za svotu revalorizacijske pričuve dovodi do smanjenja dobitka tekuće godine za porez na dobitak obračunan na svotu revalorizacijske pričuve koja se ukida. Kako bi se izbjegla navedena negativna pojava na poslovni rezultat svota obračunanog poreza na dobitak na „revalorizacijsku pričuvu“ nadoknađuje se prilikom prijenosa iz revalorizacijske pričuve na dio tekućem dobitku (račun 950 i svote 20.000,00 kn) i preostali dio na zadržani dobitak (račun 940 i svota 80.000,00 kn).⁶⁸

Navedeno je ilustrirano u sljedećem prikazu knjiženja.

Slika 11: Prikaz knjiženja prijenosa odgovarajućeg dijela poreza na dobitak tekuće godine

Izvor: Belak, V. et al. (2014). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 1014.

Iz navedenog prikaza razvidna je nadoknada poslovnog rezultata tekuće godine za dio poreza na dobitak koji je obračunat na svotu realiziranih revalorizacijskih rezervi.

⁶⁸ Belak, V. et al. (2014). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 1014.

3.4. Razlika u evidentiranju dugotrajne materijalne imovine i financijske imovine

Za **financijsku se imovinu** rezultati revalorizacije unose izravno u poslovne rezultate, odnosno u dobitak ili gubitak. Gubitci od umanjenja vrijednosti imovine smatraju se realiziranim i priznaju se u rashode čak i kad se imovina nije prestala priznavati. Promjene fer vrijednosti financijske imovine „raspoložive za prodaju” (osim gubitka od umanjenja) unose se u kapital tj. u revalorizacijske rezerve (pričuve) i izvještavaju se u sklopu ostalog sveobuhvatnog dobitka, iako je tu riječ o nerealiziranim dobitcima i gubitcima. Naknadno se, nakon realizacije tih rezervi, provodi „reklasifikacijska uskladba” pri čemu se dobitci ili gubitci unose u dobitak ili gubitak, a ostali se sveobuhvatni dobitak ispravlja.⁶⁹

Kod dugotrajne je materijalne imovine (nekretnine, postrojenja i oprema) model revalorizacije drukčiji. Povećanje fer vrijednosti te imovine unosi se u kapital tj. u revalorizacijske rezerve i izvještava u sklopu ostalog sveobuhvatnog dobitka, i to kod obveznika primjene MSFI u posebnom dijelu izvještaja, a kod obveznika HSFI u bilješkama. No naknadna se realizacija revalorizacijskih dobitaka više ne vraća u račun dobitka i gubitka, nego se (nakon oporezivanja) prenosi izravno u zadržani dobitak.⁷⁰

Pri evidentiranju revalorizacijskih pričuva važno je uzeti u obzir da se svako revalorizacijsko povećanje imovine koje poništava smanjenje prethodno smanjene vrijednosti iste imovine prvo priznaje u prihode razdoblja, a tek moguća razlika vrijednosti priznaje se u revalorizacijske pričuve. Uz to, važno je uzeti u obzir i to da se svota smanjenja vrijednosti imovine koja je prethodno revalorizirana, a koja je veća od svote formirane revalorizacijske pričuve priznaje kao gubitak razdoblja. Drugim riječima, ista se ne može iskazati kao revalorizacijska pričuva s **negativnim predznakom**.⁷¹

⁶⁹ Belak, V. (2010). Pokazatelji uspješnosti nakon revalorizacije imovine. Računovodstvo, Revizija i Financije, (10), str. 1

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Cirkveni, T. (2017). Izvještaj o promjenama kapitala. Računovodstvo, Revizija i Financije, (2), str. 131

U nastavku su prikazane dopuštene metode početnoga i naknadnoga mjerenja pojedinih stavki dugotrajne imovine, kao i nadležni MSFI i HSFI.

Tablica 4: **Početno i naknadno mjerenje stavki dugotrajne imovine**

Stavka imovine	Početno mjerenje	Naknadno mjerenje	MRS/MSFI – HSFI
Dugotrajna imovina			
Nematerijalna imovina Primjeri: patenti, licence, koncesije, softver...	Trošak nabave (nabavna cijena umanjena za popuste i rabate + uvozne carine, nepovratni porezi, izdaci za pripremu sredstva za uporabu...)	Trošak nabave umanjen za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja ili Revalorizirani iznos umanjen za naknadnu akumuliranu amortizaciju i naknade akumulirane gubitke od umanjenja	MRS 38, HSFI 5
Materijalna imovina			
Nekretnine, postrojenja i oprema Primjeri: Zemljišta, građevinski objekti, alati, namještaj, transportna sredstva...	Trošak nabave (nabavna cijena umanjena za popuste i rabate + uvozne carine, nepovratni porezi, izdaci za pripremu sredstva za uporabu, početno procijenjeni troškovi demontaže...)	Trošak nabave umanjen za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja ili Revalorizirani iznos umanjen za naknadnu akumuliranu amortizaciju i naknade akumulirane gubitke od umanjenja	MRS 16, HSFI 6
Ulaganja u nekretnine Primjeri: Nekretnine koje se drže radi prihoda od najma ili porasta vrijednosti	Trošak nabave	Fer vrijednost (promjene fer vrijednosti kroz RDG) ili Trošak nabave umanjen za akumuliranu amortizaciju	MRS 40, HSFI 7
Financijska imovina			
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDIG	Fer vrijednost	Fer vrijednost (promjene kroz RDG)	MRS 39, HSFI 9
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	Fer vrijednost uvećana za transakcijske troškove	Fer vrijednost (promjene kroz rezerve – ostalu sveobuhvatnu dobit)	MRS 39, HSFI 9
Ulaganja koja se drže do dospijea	Fer vrijednost uvećana za transakcijske troškove	Amortizirani trošak primjenom efektivne kamatne stope	MRS 39, HSFI 9
Zajmovi i potraživanja	Fer vrijednost uvećana za transakcijske troškove	Amortizirani trošak primjenom efektivne kamatne stope	MRS 39, HSFI 9
Sudjelujući interesi Primjer: ulaganja do 20% u kapitalu drugog poduzeća	Trošak stjecanja	Metoda troška: Dividenda = prihod	MRS 27, HSFI 2
Ulaganja u pridružena društva Primjer: ulaganja od 20% do 50% u kapitalu drugog poduzeća	Trošak ulaganja	Metoda udjela: Udio u dobiti ili gubitku pridruženog društva kroz RDG, dividende smanjuju knjigovodstvenu vrijednost ulaganja	MRS 28, HSFI 2
Dugoročna potraživanja	Fer vrijednost	Amortizirani trošak primjenom efektivne kamatne stope umanjen za gubitak od umanjenja	MRS 39, HSFI 11
Odgodena porezna imovina	Posljedica različitog poreznog i računovodstvenog tretmana transakcija		MRS 12, HSFI 14

Izvor: Šodan, S. (2015). Financijska analiza poslovanja, Ekonomski fakultet, Split, str. 7.

4. UTJECAJ REVALORIZACIJE DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE NA FINANCIJSKI POLOŽAJ TRGOVAČKOG DRUŠTVA

Struktura i sadržaj temeljnih financijskih izvještaja predloženih upravi, nadzornom ili upravnom odboru i vlasnicima najčešće ne daje dovoljno informacija temeljem kojih se može utvrditi i objektivno ocijeniti kvaliteta uspješnog poslovanja. Upravo stoga, u praksi se provode razne analize odnosa bilančnih pozicija i pozicija u računu dobiti i gubitka, a u novije vrijeme sve je češća i analiza izvještaja o novčanom tijeku. Kroz četvrto i peto poglavlje ovog rada biti će opisana analiza pojedinih pokazatelja uspješnosti i sigurnosti poslovanja trgovačkih društava iz CROBEX10 indeksa te će biti prikazan utjecaj evidentiranja revalorizacije dugotrajne materijalne imovine u poslovnim knjigama promatranih društava. Navedeno će se provjeriti analizom financijskih izvještaja kroz pokazatelje uspješnosti poslovanja, i to kroz analizu mjera solventnosti. Prvenstveno će se prilikom analize posebna pozornost usmjeriti na stavke: *Revalorizacijske rezerve, Zadržana dobit ili preneseni gubitak, Dobit ili gubitak tekuće godine, Dugotrajna materijalna imovina i Odgođene porezne obveze.*

4.1. Pokazatelji analize financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja bavi se istraživanjem i vrednovanjem odnosa koji postoje između pozicija financijskih izvještaja s ciljem davanja ispravne ocjene financijskog položaja, uspješnosti i likvidnosti poslovanja. Analizom financijskih izvještaja se interpretiraju prikazane informacije o stanju i uspjehu društava kako bi se ocijenilo prethodno financijsko stanje i predvidjele razine rizika u kojima društvo posluje. Prvenstveno je orijentirana na vrijednosne ili novčane podatke i informacije, te je usmjerena na kvantitativne financijske informacije zbog čega se često naziva još i financijskom analizom.⁷² Osim analize povijesnih podataka ona teži i ka budućnosti, osobito naglašavanju onih dijelova poslovanja koji su usmjereni prema sigurnosti i uspješnosti poslovanja. Prilikom pružanja potrebnih informacija donositeljima odluka naglasak moramo dati na pravovremenost potrebne informacije.

⁷² Žager, K., Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia. str. 156

Zadatak analize financijskih izvještaja je da prepozna dobre poduzetnikove osobine da bi se te prednosti mogle iskoristiti, ali i da prepozna i njegove slabosti kako bi se mogla poduzeti korektivna mjera. Da bi se osigurala financijska stabilnost poduzeća, financijski menadžer mora planirati svoje buduće financijske uvjete, a njegovo planiranje mora započeti upravo analizom financijskih izvještaja.⁷³ Analizu osim visokog menadžmenta koriste i drugi korisnici, osobito; kreditori, vlasnici, menadžeri, revizori te ostale interesne skupine. Svakog od navedenih korisnika zanimaju specifične informacije.

Prilikom analize financijskih izvještaja koriste se sljedeća analitička sredstva i postupci:⁷⁴

- usporedivi financijski izvještaji koji omogućuju praćenje promjena kroz više obračunskih razdoblja;
- praćenje promjena pomoću raznih indeksa (verižnih i baznih);
- strukturni financijski izvještaji;
- analiza pomoću pokazatelja;
- specijalne analize (analiza točke pokrića, predviđanje novčanog toka, analiza promjene bruto marža).

Izračunati pokazatelji, bez obzira na to o kojem se pokazatelju radi, sami za sebe ne znače ništa ako se ne stave u odnos s osnovnim veličinama koje predstavljaju bazu za usporedbu.

Neke od osnovnih veličina za usporedbu su:⁷⁵

- planirani pokazatelji za odabrano razdoblje,
- veličina istog pokazatelja kod konkurenta,
- kretanje istog pokazatelja tijekom određenog vremenskog razdoblja i
- prosječna vrijednost promatranog pokazatelja ostalih poduzeća koja pripadaju istoj grani.

Dakle, osim analize koja se provodi unutar trgovačkog društva, a temeljem financijskih izvještaja, uputno je izraditi i usporednu analizu konkurencije te usporediti kako promatrano društvo posluje u odnosu na druga društva unutar istog sektora ili iste djelatnosti.

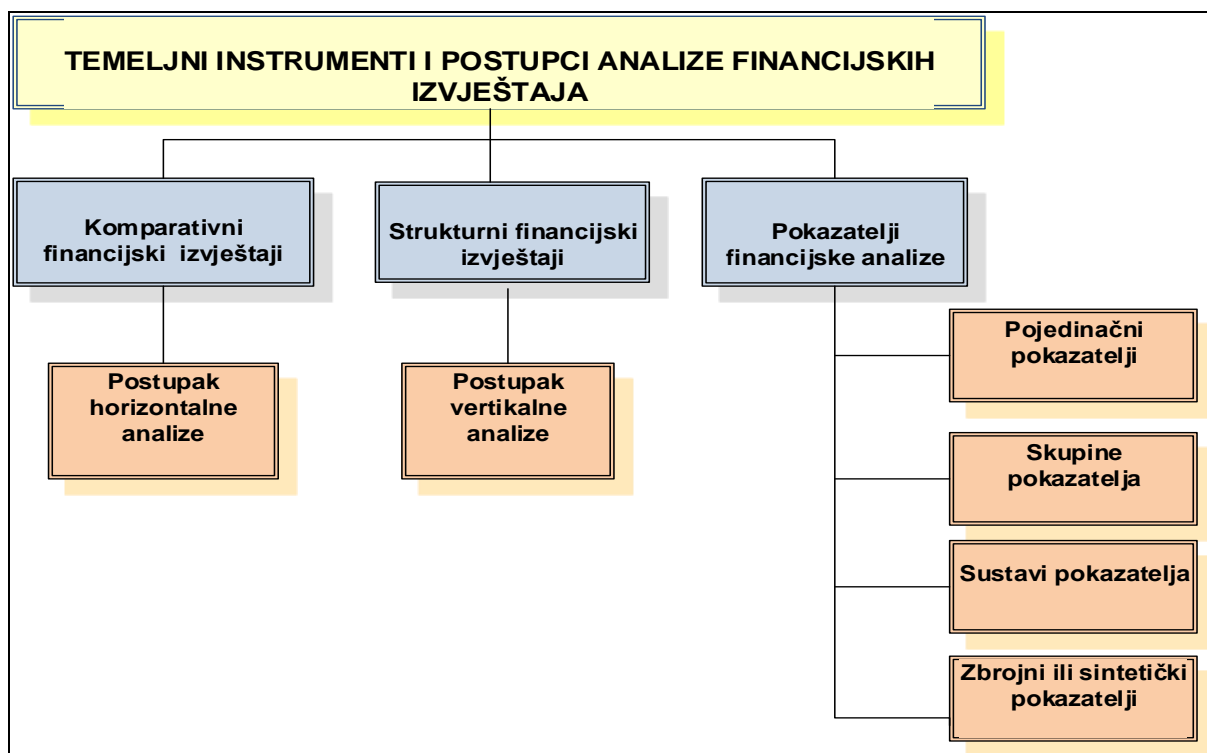
⁷³ Žager, K., Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia. str. 157

⁷⁴ Ibid., str. 1

⁷⁵ Ibid.

Temeljne instrumente i postupke koji se koriste u izradi analiza financijskih izvještaja možemo podijeliti na usporedive financijske izvještaje (komparativne financijske izvještaje), strukturne financijske izvještaje i pokazatelje financijske analize.

Slika 12: **Klasifikacija temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja**

Izvor: Žager, K. i Žager L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 158.

Analiza koja omogućava usporedbu podataka tijekom nekog razdoblja, kako bi se otkrile tendencije i dinamika promjena pozicija financijskih izvještaja, uobičajeno se naziva **horizontalnom analizom**. Horizontalna analiza, tj. analiza apsolutnih i relativnih promjena u pozicijama financijskih izvještaja temelji se na komparativnim financijskim izvještajima.

Pod vertikalnom analizom ili analizom strukture podrazumijeva se najčešće uspoređivanje financijskih podataka (pozicija financijskih izvještaja).

Vertikalna analiza se temelji na strukturnim financijskim izvještajima (uspoređuju se podaci u jednoj godini).⁷⁶

Problematika analize financijskih izvještaja ne iscrpljuje se postupkom horizontalne i vertikalne analize, već se proširuje primjenom financijskih pokazatelja.

⁷⁶ Žager, K. et al. (2016). Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o., str. 232 - 234

Financijski pokazatelji su odnosi ili omjeri dviju ili više ekonomskih i financijskih veličina.⁷⁷ S obzirom na vremensku dimenziju, mogu se podijeliti na dvije skupine. Jedna skupina financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog vremenskog razmaka (najčešće je to godina dana) i temelji se na podacima iz izvještaja o dobiti (računu dobiti i gubitka), a druga skupina financijskih pokazatelja odnosi se na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u trenutku.⁷⁸ Računaju se i formiraju da bi se stvorila informacijska podloga potrebna za donošenje odluka.

Najčešća klasifikacija financijskih pokazatelja je:⁷⁹

1. Pokazatelji likvidnosti (engl. liquidity ratios) - mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje dospjele kratkoročne obveze,
2. Pokazatelji solventnosti (engl. leverage ratios) - mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava,
3. Pokazatelji aktivnosti (engl. activity ratios) - mjere koliko efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse,
4. Pokazatelji ekonomičnosti (engl. economy ratios) - mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda,
5. Pokazatelji profitabilnosti (engl. profitability ratios) - mjere povrat uloženog kapitala, što se smatra najvišom djelotvornošću,
6. Pokazatelji investiranja (engl. investment ratios) - mjere uspješnost ulaganja u obične dionice.

Zbog lakšeg korištenja grupirani su po skupinama analitičko - planskih područja. Oni su, zapravo, statički pokazatelji, ako se odnose na neki dan, ali ako se utvrđuju trendovi kretanja financijskog stanja i poslovanja, onda se već radi o dinamičkim pokazateljima. Primjena statičkih pokazatelja upućuje da se radi o statičkoj financijskoj analizi, a dinamičkih da se radi o dinamičkoj ekonomskoj i financijskoj analizi za duže vremensko razdoblje. Osim analize povijesnih podataka ona teži i ka budućnosti, osobito naglašavanju onih dijelova poslovanja koji su usmjereni prema sigurnosti i uspješnosti poslovanja.

⁷⁷ Vukičević, M. (2006). *Financije poduzeća*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga, str. 70

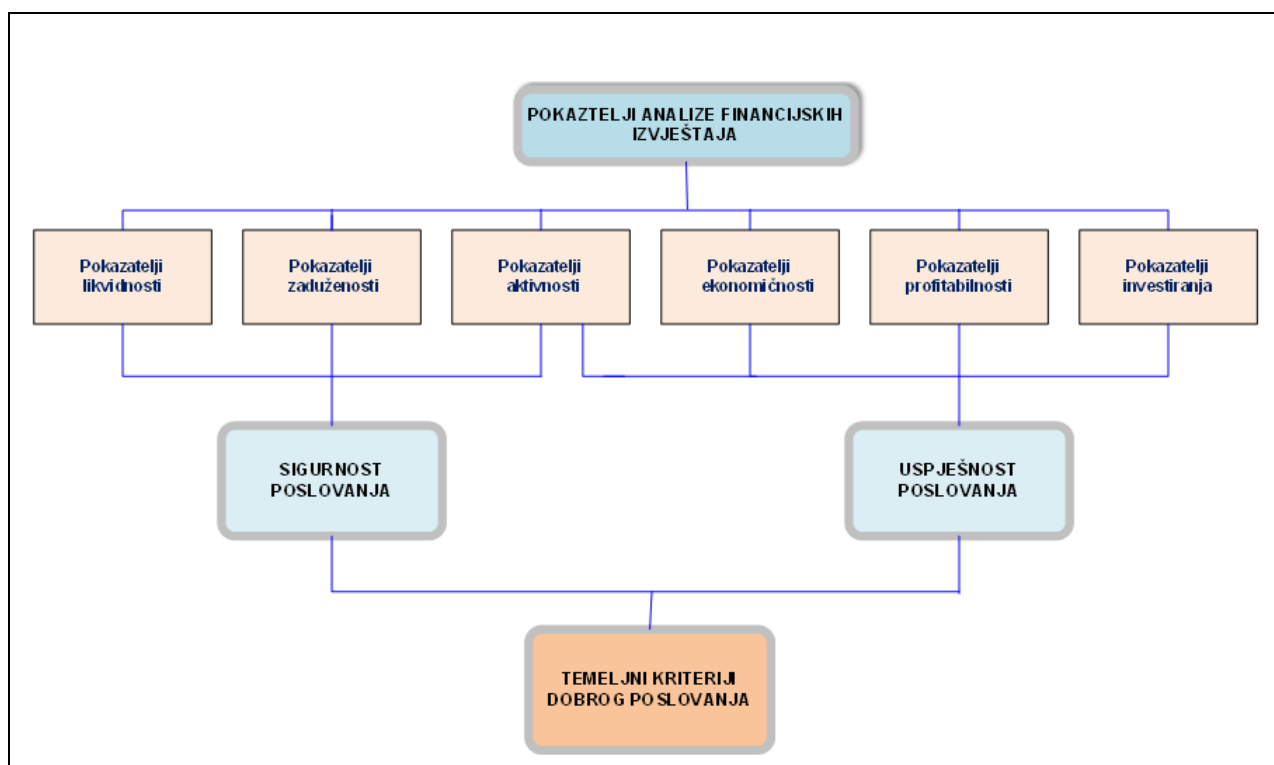
⁷⁸ Žager, K., Žager, L. (1999). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia. str. 172

⁷⁹ Žager, K. et al. (2016). *Računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o., str. 225

Analiza poslovanja s pomoću pokazatelja daje nam informaciju o dva temeljna kriterija bez kojih opstanak poduzeća dolazi u pitanje, a to su:⁸⁰

- **sigurnost poslovanja** koju ocjenjujemo izračunavajući pokazatelje likvidnosti, financijske stabilnosti i zaduženosti,
- **uspješnost ili efikasnost** poslovanja koja se mjeri pokazateljima ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja.

Slika 13: Povezanost pokazatelja analize financijskih izvještaja i temeljnih kriterija dobrog poslovanja

Izvor: Žager, K., Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 174

4.1.1. Pokazatelj likvidnosti

U praksi se najčešće kao mjere uspješnosti poslovanja spominju visina prihoda i dobiti. No, unatoč dobiti iskazanoj u financijskim izvještajima, poslovanje društva ovisi prije svega o mogućnosti servisiranja obveza prema dobavljačima, zaposlenima, državi, itd. Upravo zbog toga, od ključne važnosti su pokazatelji likvidnosti. Likvidnost je sposobnost tvrtke da u roku podmiri svoje tekuće obveze. Odnosno, pokazatelji likvidnosti koriste se za procjenu sposobnosti društva da udovolji kratkoročnim obvezama kratkotrajnom

⁸⁰ Očko, J. i Švigir, A. (2009). Kontroling-upravljanje iz backstagea. Zagreb: Knjiga print d.o.o., str. 70

imovinom, odnosno gotovinom i imovinom koja se može na kratak rok konvertirati u gotovinu. Ukoliko je trgovačko društvo nelikvidno, ono je u nemogućnosti normalno poslovati, čim nema dovoljno sredstava za nabavu sirovina i materijala, robe, te sredstava za podmirenje plaća radnika, poreza, doprinosa i drugih tekućih obveza, vrlo je vjerojatno da u takvim uvjetima neće još dugo poslovati.⁸¹ Značenje dobre likvidnosti je u tome što smanjuje rizik od mogućeg financijskog sloma (bankrota). Budući da se pokazatelji likvidnosti računaju na temelju bilance koja vrijedi samo na određeni dan, samo neki od njih upućuju i na buduće performanse. Pokazatelji likvidnosti upućuju na aktivnosti koje treba poduzimati u poslovanju kako društvo ne bi ostalo bez gotovine, što bi moglo uzrokovati blokadu računa i isporuke od dobavljača. Značenje pokazatelja likvidnosti i solventnosti posebno dolazi do izražaja u vremenu krize i opće nelikvidnosti, što dovodi do velikih problema u poslovanju gospodarskih subjekata.⁸²

Uz pojam likvidnosti pojavljuje se i pojam solventnost. Kada je riječ o solventnosti, tada se govori o sposobnosti trgovačkog društva da u roku ispunjava sve dospjele dugoročne obveze. Likvidnost se često naziva i kratkoročna solventnost. Kod upotrebe termina likvidnost i solventnost ne postoji ujednačenost ni kod nas ni u inozemstvu. Kod nas se, na primjer, za sposobnost tvrtke da podmiri u roku sve svoje tekuće obveze rabio izraz solventnost, a izraz likvidnost je označavao sposobnost društva da obrće radno raspoloživi kapital i pretvara nenovčani radni kapital (zalihe, potraživanja, utržive vrijednosne papire i slično) u novac, te da podmiri svoje kratkoročne i dugoročne obveze. Suprotna upotreba termina likvidnosti i solventnosti u inozemnoj i domaćoj literaturi dostiže takvu razinu da je nemoguće sigurno tvrditi što je pravilno.⁸³

⁸¹ Horvat Jurjec, K. (2011). Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja. Računovodstvo, Revizija i Financije, (7), str. 20

⁸² Belak, V. (2014). Analiza poslovne uspješnosti. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 130 - 131

⁸³ Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 71 - 72

Glavne mjere likvidnosti utemeljene na odnosu između tekuće aktive i tekuće pasive jesu:

- tekući odnos ili koeficijent tekuće likvidnosti,
- radno raspoloživi kapital,
- brzi odnos ili koeficijent ubrzane likvidnosti.

Tablica 5: **Glavne mjere likvidnosti**

Glavne mjere LIKVIDNOSTI	BROJNIK	NAZIVNIK
Teukući odnos ili koeficijent tekuće likvidnosti	Teukuća aktiva ili kratkotrajna imovina	Teukuća pasiva ili kratkoročne obveze
Brzi odnos ili koeficijent ubrzane likvidnosti	Teukuća aktiva ili kratkotrajna imovina - zalihe	Teukuće ili kratkoročne obveze
Radno raspoloživi kapital	Teukuća aktiva - Teukuća pasiva	

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Teukući odnos je odnos između tekuće aktive i tekuće pasive ili odnos kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Ovaj pokazatelj ukazuje u kojoj mjeri teukuća aktiva pokriva obveze iz tekuće pasive, odnosno u kojoj mjeri radno raspoloživi kapital daje sigurnost da će sve teukuće obveze biti podmirene. Izuzetno visok pokazatelj tekućeg odnosa ili tekuće likvidnosti može značiti i neiskorištenu gotovinu, odnosno preveliki nivo zaliha u odnosu na stvarne potrebe te loše upravljanje potraživanjima.

Na temelju iskustva smatra se da je teukući odnos koji dopušta vjerovanje da će svim tekućim obvezama biti udovoljeno na vrijeme odnos 1,8 do 2,0 : 1. Ako je prosječni teukući odnos 2,0 (1,8) : 1, menadžment i potencijalni kreditori mogu vjerovati da je društvo financijski stabilno s aspekta udovoljavanja kratkoročnim obvezama.⁸⁴

Za održavanje tekuće likvidnosti izuzetno je važna veličina **neto radnog kapitala** koji predstavlja razliku između kratkotrajne (tekuće) imovine i kratkotrajnih (tekućih) obveza. Postojanje neto radnog kapitala znači da je dio kratkotrajne imovine financiran iz dugoročnih izvora, što je neophodno za održavanje likvidnosti.⁸⁵

⁸⁴ Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 73

⁸⁵ Žager, K., Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia str. 177

Radno raspoloživi kapital daje informaciju o vrijednosti kapitala koji stoji na raspolaganju za podmirenje tekućih obveza i neočekivanih novčanih izdataka.⁸⁶ To je onaj dio kratkotrajne imovine koji je financiran iz dugoročnih izvora. Ako je radno raspoloživi kapital veći od nule, tada se smatra da je poduzetnik likvidan, odnosno ako je radno raspoloživi kapital pozitivan, znači da poduzetnik ima veću kratkoročnu imovinu od obveza pa implicira na bolju sposobnost daljnjeg rasta i razvoja. Međutim, također se mora voditi računa o naplativosti potraživanja zbog teško naplativih ili nenaplativih stavki potraživanja.

Koeficijent **ubrzanе likvidnosti** koristi se za procjenu može li tvrtka udovoljiti svojim kratkoročnim obvezama upotrebom svoje najlikvidnije imovine.⁸⁷ Odnosno, na temelju informacije koja se dobiva iz podataka o brzom odnosu može se zaključiti kolika je sposobnost tvrtke da u vrlo kratkom roku osigura određenu količinu novaca.⁸⁸ Iz izračuna su isključene zalihe jer je za pretvaranje zaliha u gotovinu potrebno određeno dulje vrijeme i to ovisno o kategoriji zaliha. Referentna vrijednost ovog pokazatelja prema američkim zahtjevima jest 1 (što znači da kratkoročne obveze ne bi smjele biti veće od zbroja svote novca na računima, kratkotrajne financijske imovine i kratkotrajnih potraživanja), dok se u europskoj praksi vrijednost ovog pokazatelja kreće između 0,7 i 0,8 neovisno o specifičnostima pojedinih djelatnosti.⁸⁹ Ukoliko je pokazatelj visok, znači da je potrebno unaprijediti upravljanje gotovinom radi smanjenja suviška gotovine, pooštriti kreditnu politiku ili smanjiti kratkotrajnu u korist dugotrajne imovine. Ovaj pokazatelj uglavnom koriste banke i drugi kreditori, a služi kao upozorenje da dužnik neće moći izmiriti svoje obveze u roku dospijeca.

⁸⁶ Horvat Jurjec, K. (2011). Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja. Računovodstvo, Revizija i Financije, (7), str. 22

⁸⁷ Vidučić, Lj. (2001). Analiza financijskih izvješća – novi postupci. Računovodstvo, Revizija i Financije. (3).

⁸⁸ Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 75

⁸⁹ Horvat Jurjec, K. (2011). Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja. Računovodstvo, Revizija i Financije, (7), str. 21

4.1.2. Pokazatelji solventnosti

Mjere solventnosti su usmjerene na promatranje dugoročne financijske stabilnosti kroz odnose unutar kapitalne i financijske strukture tvrtke te odnose pojedinih pozicija te strukture s aktivom.⁹⁰

Financijska struktura tvrtke podrazumijeva strukturu ukupne pasive. Kapitalna struktura je struktura ukupnog dugoročnog kapitala, tj. ukupnog vlastitog kapitala i dugoročnih izvora posuđenih od banaka i drugih kreditora i investitora koji nisu vlasnici ili dioničari te obveza po izdanim dugoročnim vrijednosnim papirima.

Najvažniji pokazatelji solventnosti jesu prikazani u tablici broj 6.

Tablica 6: **Glavne mjere solventnosti**

Mjere SOLVENTNOSTI	BROJNIK	NAZIVNIK
Udjel tuđeg kapitala	dugoročne obveze	vlastiti kapital + tuđi kapital
Stupanj ili koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna imovina
Odnos duga i glavnice ili koeficijent financiranja	ukupne obveze	glavnica
Koeficijent financijske stabilnosti	dugoročne obveze + kapital	dugotrajna imovina + zalihe
Financijska snaga	5 * (Dobitak+Amortizacija)	ukupne obveze

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Svi navedeni pokazatelji su pokazatelji upotrebe **financijske poluge**. Terminom poluga naziva se operativno poslovanje s posuđenim novcem, tj. ako posuđeni kapital korišten u poslovanju donosi veću zaradu od kamata koje na njega treba platiti, neto dobitak i povrat na dioničku glavnica će porasti.

Prema tome, pri procjeni koliko se zaduživanje isplati, razmatra se stabilnost stope povrata na ukupnu aktivu u odnosu na prosječno plaćenu cijenu ili kamate za posuđeni kapital. Odnosi "poluge" predstavljaju kreditorima mjeru za procjenu stupnja rizika ulaganja u trgovačko društvo.⁹¹

Omjer dugoročnih obveza i ukupnog dugoročnog kapitala pokazuje udjel tuđih dugoročnih obveza u ukupno korištenom dugoročnom kapitalu pa se mjera još naziva i **udjel tuđeg**

⁹⁰ Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 77

⁹¹ Ibid.

kapitala. Kontrolna mjera udjela dugoročnih obveza s fiksnom kamatom u ukupnom dugoročnom kapitalu (vlastitom i tuđem) treba biti maksimalno oko 30 - 35%.

Stupanj zaduženosti kao odnos ukupnih obveza prema ukupnoj aktivi pokazuje koliko se dio imovine financira iz tuđih izvora (kratkoročnih i dugoročnih). Ako se uzme u obzir temeljna računovodstvena jednakost između aktive i pasive taj odnos pokazuje i udjel ukupnih obveza (ukupnog duga) u ukupnoj financijskoj strukturi društva. Stupanj zaduženosti pokazuje sposobnost društva da pokrije sve svoje obveze (kratkoročne i dugoročne) prema svojim kreditorima i investitorima. Što je stupanj zaduženosti veći, to je veći i rizik ulaganja u društvo. Na temelju iskustva, smatra se da stupanj zaduženosti, tj. udjel ukupnih obveza prema ukupnoj aktivi, ne bi trebao biti veći od 50%.

Odnos ukupnih obveza i glavnice pokazuje zaduženost tvrtke u odnosu na vrijednost vlasničke glavnice (vlastitog kapitala), tj. on pokazuje osnovne odnose unutar financijske strukture, odnosno strukture izvora imovine (pasive). Ovdje treba istaknuti da odnos duga i glavnice daje istu informaciju kao i stupanj zaduženosti, samo kroz drugačiji odnos. Prema tome, kad se procjenjuje solventnost društva na temelju kumulativnog promatranja pokazatelja solventnosti treba uzimati jedan od ta dva pokazatelja, a ne oba zajedno. Kontrolna mjera zaduživanja u odnosu na vlasničku glavicu (vlastiti kapital) iznosi 1:1, što znači da se tvrtka ne bi trebala zaduživati iznad vrijednosti vlasničke glavnice.

Koeficijent financijske stabilnosti prikazuje u kojoj mjeri dugoročni izvori pokrivaju dugotrajnu imovinu te nije poželjno da se dugotrajna imovina financira iz kratkoročnih izvora. Ukoliko se dugoročnim izvorima pokriju i zalihe tada je kontrolna mjera tog pokazatelja 1:1.

Financijska je snaga pokazatelj solventnosti posebno oblikovan i testiran za potrebe izrade BEX modela⁹² koji služi za procjenu poslovne izvrsnosti tvrtki. Financijska snaga je veća što je veći koeficijent financijske snage, odnosno ako je koeficijent financijske snage negativan, egzistencija tvrtke je ugrožena, posebno ako se to događa više godina uzastopno.

⁹² BEX (Business excellence model) je konstruiran primjenom podataka iz financijskih izvještaja društava koja kotiraju na hrvatskom tržištu kapitala. Autori Bex modela su prof. dr. sc. Vinko Belak i doc. dr. sc. Željana Aljinović Barać.

4.1.3. Pokazatelj profitabilnosti

Analiza profitabilnosti poslovanja poduzetnika svrstava se u najvažnije dijelove financijske analize. Pokazatelji profitabilnosti izražavaju snagu zarade tvrtke, odnosno uspjeh ostvarivanja zarade. Upućuju na veličinu neto dobitka u odnosu na angažiranu imovinu, tj. na veličinu ukupnih prihoda. Analitičari pokazatelje profitabilnosti koriste kao indikatore upravljačke djelotvornosti, kao metodu za predviđanje financijskog rezultata te kao mjeru sposobnosti društva da omogući odgovarajuću stopu povrata ulaganja. Profitabilnost se može mjeriti u odnosu na obujam prodaje (bruto i neto profitna marža) i u odnosu na ulaganja (profitabilnost imovine i profitabilnost vlastitog kapitala), a izražava se u postotku.

Niska profitabilnost ukazuje na propast tvrtke u budućnosti.⁹³

Analiza profitabilnosti smatra se primarnom tj. najvažnijom analizom odnosa. Ključne odnose u analizi profitabilnosti predstavljaju dvije temeljne mjere i to:

- profitna marža i
- povrat na investirano (Return on investment - ROI)

Najvažniji pokazatelji profitabilnosti jesu navedeni u tablici broj 7.

Tablica 7: Glavne mjere profitabilnosti

PROFITABILNOST	BROJNIK	NAZIVNIK
Profitna marža	Dobitak (profit)	Prihod
Povrat na investirano - povrat na aktivu - ROA	Neto poslovni dobitak	Aktiva
Povrat na investirano - povrat na vlasnički kapital - ROE	Neto poslovni dobitak	Vlastiti kapital (glavnica)
Ekonomski profit	Neto dobitak - (Vlasnički kapital x kamatna stopa)	
Preostali profit	Neto dobitak - (Vlasnički kapital x ciljana stopa)	

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Iako je **profitna marža** izvedeni pokazatelj profitabilnosti i usporediva je samo u okviru iste djelatnosti, to je mjera koja se u praksi koristi više od drugih mjera. Naime, profitna se marža ne koristi samo za provjeru uspješnosti nego je i ključna mjera za kalkulacije i

⁹³ Ljiljana Vidučić: Analiza financijskih izvješća, RRiF 03/2017, str. 70

planiranje. Zbog toga je važnost prilagođavanja obrasca za mjerenje profitne marže velika.⁹⁴ Profitna marža pokazuje postotak ostvarenog dobitka ili profita prema vrijednosti cjelokupnog odrađenog posla izraženog kroz ostvareni prihod tijekom određenog razdoblja ili za svaki pojedinačni posao ovisno o tome koja se kategorija dobitka ili profita i prihoda primijeni u izračunu.

Mjera profitabilnosti kod koje se određena kategorija profita ili dobitka stavlja u odnos s vlasničkim kapitalom, dugoročnim izvorima ili svim izvorima tj. s pasivom zove se **povrat na investirano ili ROE** (engl. Return on equity). Budući da je mjerenje u određenim slučajevima lakše izvesti pomoću aktive nego pomoću pasive koja se ne da dijeliti, umjesto pasive se uzima aktiva jer bi pasiva i aktiva trebale biti jednake. Povrat na ukupni kapital najčešće se računa iz odnosa operativnog dobitka prema ukupnoj aktivi. Zbog toga se ta mjera zove **povrat na aktivu ili ROA** (engl. Return on assets). **Povrat na ukupni dionički kapital ili ROE**, odnosno na ukupno korišteni vlastiti kapital računa se kao odnos dobitka poslije oporezivanja prema ukupno korištenom vlastitom kapitalu.

Ekonomski profit kao mjera veće ili manje profitabilnosti u odnosu na „trošak kapitala” vrlo je korisna mjera pri donošenju odluka o investiranju ili u procjeni postignuća. Najveći je problem te mjere izračunavanje „troška kapitala”. Ovdje nije riječ o stvarnom trošku kapitala, nego o *oportunitetnom trošku*. Oportunitetni trošak kapitala može se promatrati s različitih motrišta. Kod nas je najrealnije trošak kapitala promatrati s motrišta mogućnosti vlasnika da svoj kapital uveća relativno bezrizično pomoću neke alternative. Ako se tako promatra, kao mjera izgubljenog dobitka može se uzeti bankarska kamata na vezanu štednju u banci. Iako se ta mjera u stranoj literaturi izbjegava, iskustvo pokazuje da je ona potpuno zadovoljavajuća. U tom se slučaju trošak kapitala računa kao umnožak vlasničkog kapitala i kamatne stope na vezanu štednju.⁹⁵

Preostali profit je mjera profitabilnosti slična ekonomskom profitu. Nekada se nije isticala razlika između te dvije mjere nego se s njima postupalo kao s dvije inačice istog modela. No, u današnje se vrijeme te dvije mjere ipak češće promatraju odvojeno. Razlika između preostalog profita i ekonomskog profita je u tome što se kod računanja preostalog profita umjesto tržišnih stopa za cijenu kapitala koristi interna ciljana stopa povrata na kapital.

⁹¹ Belak, V. (2010). Pokazatelji uspješnosti nakon revalorizacije imovine. Računovodstvo, revizija i financije, (10), str.23

⁹⁵ Ibid., str. 24

Preostali profit kao mjera veće ili manje profitabilnosti u odnosu na ciljani povrat vrlo je korisna mjera pri donošenju odluka o investiranju ili u procjeni postignuća kako za tvrtku u cjelini, tako i za sve njezine segmente.⁹⁶

4.2. Revalorizacija i moguće manipulacije

Kao što je već prethodno spomenuto, revalorizacija predstavlja alternativnu metodu kod naknadnog vrednovanja dugotrajne materijalne imovine trgovačkog društva. To je dakle dopuštena metoda koja je dana na izbor menadžmentu da je izabere ili ne izabere u sklopu određene računovodstvene politike za koju se odlučio. Primjena instituta fer vrijednosti otvara prostor za razne manipulacije u financijskim izvještajima čemu su uvelike pridonijeli vrlo složeni i u pojedinim segmentima nejasni računovodstveni standardi. Smisao revalorizacije dugotrajne materijalne imovine trebao bi biti iskazivanje rezultata u tekućim vrijednostima. Međutim, provodeći revalorizaciju subjekti često imaju i druge motive za primjenu tog postupka. Jedan je od čestih motiva pri tome prikazivanje imovine po uvećanoj vrijednosti i prikazivanje većega vlasničkog kapitala, što „uljepšava“ bilancu subjekta i stvara dojam o boljem financijskom položaju subjekta. Ponekad se tim postupkom prekrivaju gubitci pa čak i gubitak iznad visine kapitala. Međutim, iako bi model revalorizacije trebao služiti da subjekt iskaže realne rezultate, često se događa da prenaplašena revalorizacija služi za „uljepšavanje“ rezultata u bilanci, zaboravljajući da se pritom iskazuje manji dobitak u računu dobitka i gubitka.⁹⁷

Utjecaj pravilno provedene revalorizacije dugotrajne materijalne imovine na financijske izvještaje je sljedeći:⁹⁸

- a) U bilanci se vrijednost revalorizirane imovine povećava na fer vrijednost, a povećanje vrijednosti čini razlika između revalorizacije nabavne vrijednosti i revalorizacije akumulirane amortizacije. Istodobno se u kapitalu u visini učinka revalorizacije povećavaju revalorizacijske pričuve i odgođene porezne obveze.
- b) Rezultat revalorizacije prikazuje se u okviru ostaloga sveobuhvatnog dobitka i u konačnici se zbraja s realiziranim dobitkom.

⁹⁶ Belak, V. (2010). Pokazatelji uspješnosti nakon revalorizacije imovine. Računovodstvo, revizija i financije, (10), str.24

⁹⁷ Belak, V. (2016.) Agresivno računovodstvo revalorizacije pod povećalom forenzičnog računovodstva. Računovodstvo, Revizija i Financije, (12), str. 77. - 78.

⁹⁸ Ibid.

- c) Kad se obračuna i prizna amortizacija revalorizacije nabavne vrijednosti, rashodi u računu dobitka i gubitka povećavaju se, čime se smanjuje iskaz dobitka prije poreza.
- d) Istodobno, po osnovi realizacije revalorizacijskih pričuva obračunom amortizacije svota amortizacije smanjena za porez na dobitak prenosi se na zadržani dobitak, a odgođeni porezna dobitak se priznaje.
- e) U konačnici će iskaz dobitka biti jednak kao da nije bilo revalorizacije ako se zbroji dobitak iz računa dobitka i gubitka i dobitak prenesen na zadržani dobitak, ali s tom razlikom da se dobitak prenesen iz pričuva na zadržani dobitak ne prikazuje u računu dobitka i gubitka.

Računovodstveni standardi u području revalorizacije su u mnogim praktičnim detaljima nejasni što otvara prostor za nenamjerne pogreške i za namjerne manipulacije. Zbog toga u forenzičnoj analizi revalorizacije imovine treba istražiti najmanje dva područja i to:⁹⁹

1. ima li grubih manipulacija u području revalorizacije kojima se utječe na financijske izvještaje i
2. je li imovina nakon revalorizacije realno vrednovana.

Grube manipulacije u području revalorizacije pripadaju u kažnjiva djela, a kod nerealnog iskazivanja revalorizirane imovine ne postoji opća kvalifikacija djela, iako se radi o nerealnom iskazivanju rezultata i financijskog položaja promatranog subjekta u financijskim izvještajima.¹⁰⁰

Ako se revalorizacija dugotrajne materijalne imovine provodi primjenom agresivnog računovodstva, tada može sadržavati manipulacije u pogledu namjernog izbora i primjene računovodstvenih načela s nastojanjem dobivanja željenih rezultata koji odstupaju od realnosti.

Najčešće manipulacije koje se pojavljuju u praksi jesu sljedeće:

- prenaplaštena revalorizacija dugotrajne materijalne imovine iznad njezine fer vrijednosti
- priznavanje učinka revalorizacije izravno kroz prihod.

⁹⁹ Belak, V. (2011). Poslovna forenzika i forenzično računovodstvo. Belak Excellens d.o.o., str. 225

¹⁰⁰ Ibid.

Prenaglašena revalorizacija dugotrajne materijalne imovine iznad njezine fer vrijednosti pripada „sivom području“ agresivnog računovodstva jer je često dvojbena i teško se dokazuje.¹⁰¹

Priznavanje učinka revalorizacije izravno kroz prihod predstavlja nedopuštenu manipulaciju.

Kod grubih manipulacija agresivnog računovodstva u području revalorizacije najčešće se pojavljuju sljedeći postupci kojima se nastoji utjecati na financijske izvještaje.¹⁰²

- a) nasilno pretvaranje revalorizacijskih rezervi u zadržanu zaradu u okviru vlasničkog kapitala prije nego li su za to stečeni uvjeti,
- b) nasilno smanjenje revalorizacijskih rezervi u korist prihoda,
- c) smanjivanje troškova uz smanjenje revalorizacijskih rezervi,
- d) smanjenje prihoda na račun povećanja revalorizacijskih rezervi,
- e) povećanje troškova uz lažno povećanje revalorizacijskih rezervi.

Najčešće detekcije manipulacije uslijed izrada forenzičnih analiza u području revalorizacije dugotrajne materijalne imovine jesu sljedeće:

- provedba revalorizacije dugotrajne materijalne imovine bez priznavanja revalorizacijskih pričuva. Odmah je uočljivo da je riječ o manipulaciji.
- usporedba povećane amortizacije s temelja revalorizacije (konto 434) i zbroja prenesenoga zadržanog dobitka i smanjenja odgođene porezne obveze. Jednaka vrsta manipulacije pojavljuje se kad subjekt učinak revalorizacije odmah i izravno prizna u zadržani dobitak bez priznavanja revalorizacijskih pričuva.
- snižavanje revalorizacijskih rezervi i usporedba protustavke priznavanju zadržanog dobitka ili promjena na niže u fer vrijednosti imovine. Ako nema tih stavki koje bi se trebale pojaviti, tada je riječ o manipulaciji.
- provjera priznavanja prihoda od revalorizacije (račun 7840) zbog toga što se takvi prihodi pojavljuju samo kad se vraća vrijednost prije otpisanoj imovini. Ako je u pitanju ukidanje revalorizacijskih pričuva, tada se ne može pojaviti prihod od revalorizacije.
- ako se manipulacija provodi naknadno nakon prije provedene revalorizacije, tada je lakše uočljiva te se vidi da je došlo do povećanja revalorizacijskih pričuva, a da

¹⁰¹ Belak, V. (2016). Agresivno računovodstvo revalorizacije pod povećalom forenzičnog računovodstva. Računovodstvo, Revizija i Financije, (12), str. 78.

¹⁰² Ibid.

revalorizacije imovine nije bilo. U tom se slučaju, za razliku od učinka revalorizacije ili za ukupno povećanje revalorizacijskih pričuva, ako nije bilo revalorizacije, traži protustavka koja može biti smanjenje prihoda.

- ako se manipulacija provodi u sklopu postupka revalorizacije, tada se uspoređuje učinak revalorizacije sa zbrojem priznatih revalorizacijskih pričuva i priznatih odgođenih poreza. Ako je taj zbroj veći od učinka revalorizacije, radi se o manipulaciji koja može biti smanjivanje prihoda.
- ukoliko uopće nije bilo revalorizacije, a priznate su revalorizacijske pričuve, traži se protustavka koja je najčešće na troškovima. Međutim, prijevara se izvodi i tako da se povećanje troškova uklopi u priznavanje stvarnih revalorizacijskih pričuva u postupku revalorizacije.

Kod donošenja odluke o primjeni metode revalorizacije, poduzetnik sagledava pozitivne i negativne aspekte. Postoje razlozi za i protiv procjene dugotrajne materijalne imovine metodom revalorizacije. Najvažniji pozitivni učinci procjene po fer vrijednosti dugotrajne materijalne imovine koji su razlog za obavljanje procjene jesu: ¹⁰³

- u financijskim izvještajima se poboljšava imovinski i financijski položaj društva,
- smanjuje se stupanj zaduženosti društva i
- mogućnost korištenja realiziranih revalorizacijskih rezervi.

Ako su učinci revalorizacije pozitivni, u financijskim izvještajima dolazi do poboljšanja imovinskog i financijskog položaja društva, poboljšava se odnos kapitala i obveza i smanjuje stupanj zaduženosti društva.

Osim pozitivnih učinaka koji su razlozi „za“, postoji i niz negativnih učinaka koji su „protiv“ procjene dugotrajne materijalne imovine po fer vrijednosti.

Najvažniji razlozi protiv procjene dugotrajne materijalne imovine su: ¹⁰⁴

- u EU se ne prakticira procjena osnovnih sredstava po fer vrijednosti od strane društva koja primjenjuju MSFI-e,
- veći troškovi računovodstvene amortizacije i manji dobitak u računu dobitka i gubitka,

¹⁰³ Negovanović, M. (2008). Procjena dugotrajne imovine po fer vrijednosti – da ili ne?. Računovodstvo, Revizija i Financije, (8), str. 53

¹⁰⁴ Ibid.

- razlika između računovodstvene i porezne amortizacije uvjetuje utvrđivanje porezne imovine odgođenih poreznih sredstava i obveza prema MRS 12 – Porezi na dobit,
- ne utječe na novčane tokove i ne popravlja likvidnost i solventnost društva,
- nemogućnost korištenja nerealiziranih revalorizacijskih rezervi,
- ne priznaje se u poreznoj bilanci,
- može utjecati na veličinu društva,
- izdatci i troškovi u svrhu procjene,
- kolizija s računovodstvenim načelima opreznosti (impariteta) i realizacije,
- financijski izvještaji postaju skup različitih vrijednosti,
- nema ovlaštenih profesionalnih procjenitelja i
- ne primjenjuju se Međunarodni standardi procjenjivanja.

U Republici Hrvatskoj ne postoji zvanje ovlaštenih procjenitelja, što povećava rizik pogrešne procjene i njezina osporavanja od strane revizora. U praksi procjenu najčešće obavljaju revizori, sudski vještaci, savjetnici i druge stručne osobe koje procjenjivanje mogu obavljati bez formalnog ovlaštenja ili certifikata.

5. ANALIZA NA UZORKU TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

5.1. Burzovni indeks CROBEX10¹⁰⁵

Indeks **CROBEX10®** počeo se objavljivati 7. rujna 2009. godine. Bazni datum je 31. srpnja 2009. godine, a bazna vrijednost iznosi 1.000. CROBEX10® je vagan na osnovi free float tržišne kapitalizacije, pri čemu je težina pojedine dionice ograničena na 20%. Ukoliko se nekom od dionica koje sačinjavaju CROBEX10® nije trgovalo predmetnog dana, uzima se prethodna zadnja cijena. Računa se kontinuirano tijekom trgovine koristeći zadnje cijene.

U free float ne ulaze:

- dionice na računima osoba koji prelaze 5% ukupnog broja predmetnog izdanja
- vlastite dionice izdavatelja

U CROBEX10® uključuje se 10 dionica iz sastava indeksa CROBEX® s najvećom free float tržišnom kapitalizacijom i prometom. Rang svake dionice u sastavu CROBEX®-a određuje se na osnovu dva kriterija:

1. udjel u free float tržišnoj kapitalizaciji i
2. udjel u prometu ostvarenom unutar knjige ponuda u šestomjesečnom razdoblju koje prethodi reviziji.

U prvi sastav indeksa CROBEX10® ulazi 10 dionica s najvećim srednjakom udjela. U indeks CROBEX10® ne ulaze dionice društava u kojima jedan vlasnik ima više od 75% temeljnog kapitala društva. Revizija indeksa CROBEX10® obavlja se tjedan dana nakon revizije indeksa CROBEX®, odnosno po završetku trgovine, četvrtog petka u mjesecu ožujku i rujnu te se primjenjuje od sljedećeg trgovinskog dana. Revizija indeksa CROBEX10® vrši se na temelju podataka o trgovini u šestomjesečnom razdoblju koje prethodi reviziji. U slučaju izvanrednih događaja, u razdoblju između dviju redovitih revizija, koji mogu utjecati na realnost i vjerodostojnost indeksa CROBEX10®, Komisija za indeks može izvršiti izvanrednu reviziju načina izračuna indeksa CROBEX10® i isključiti dionicu iz indeksa.

¹⁰⁵ Zagrebačka burza. URL: <http://zse.hr/default.aspx?id=27137> [pristupljeno 06. kolovoza 2017.]

Izvanrednim događajima smatra se osobito sljedeće:

- izvanredni korporativni događaji (kao npr. stečaj ili likvidacija društva, povećanje ili smanjenje temeljnog kapitala društva, preuzimanja društva, spajanja i pripajanja društva),
- ukidanje uvrštenja određenog vrijednosnog papira,
- dugotrajna suspenzija trgovine određenim vrijednosnim papirom,
- ostale okolnosti vezane uz izdavatelja ili vrijednosni papir koje mogu utjecati na realnost i vjerodostojnost indeksa CROBEX10®.

5.2. Definiranje uzorka trgovačkih društava

Istraživanje će se provesti na temelju uzorka koji se sastoji od 10 hrvatskih trgovačkih društava koji su predali svoje temeljne financijske izvještaje za 2016. godinu. Predmetna trgovačka društva nalaze se u sastavu dioničkog indeksa Zagrebačke burze pod nazivom CROBEX10. Analiza će se provesti na temelju javno dostupnih podataka iz konsolidiranih i revidiranih godišnjih financijskih izvještaja za 2016. godinu. Podatci o primijenjenoj metodi naknadnog vrednovanja prikupljeni su analizom sadržaja bilješki uz financijske izvještaje za svako društvo u uzorku te iz temeljnih financijskih izvještaja. Temeljni financijski izvještaji su preuzeti iz Registra godišnjih financijskih izvještaja Financijske agencije, dok su ostali potrebni podaci o društvima preuzeti sa stranice Zagrebačke burze i sa stranice HANFA-e. U navedenom uzorku nema financijskih institucija, osiguravajućih društava, fondova i sl. U uzorak ulaze isključivo trgovačka društva koja su organizirana kao društva kapitala, tj. kao dionička društva. Navedena društva su obveznici primjene MSFI-a jer kotiraju na uređenom tržištu kapitala.

Pregled društava sastavnica indeksa CROBEX10 prikazan je niže na slici broj 14.

Slika 14: Pregled sastavnica indeksa CROBEX10 na dan 03.05.2017.

Naslovna → Trgovinski podaci i statistike → Indeksi → CROBEX10 isp

Indeks CROBEX10

Osnovni podaci **Sastav** Grafovi Dokumenti Novosti Povijesni podaci

Simbol	Izdavatelj	Broj dionica	Zadnja cijena	Datum zadnje trgovine	Tržišna kapitalizacija	Težina
ADPL-R-A	AD Plastik d.d.	2.939.709	164,65	2.5.2017	484.023.086,85	2,83%
ADRS-P-A	Adris grupa d.d.	6.784.100	455,00	2.5.2017	3.086.765.500,00	18,06%
ATGR-R-A	Atlantic Grupa d.d.	1.500.435	784,00	2.5.2017	1.176.341.040,00	6,88%
ATPL-R-A	Atlantska plovidba d.d.	1.046.640	414,00	2.5.2017	433.308.960,00	2,54%
ERNT-R-A	Ericsson Nikola Tesla d.d.	732.408	1.320,00	2.5.2017	966.778.560,00	5,66%
HT-R-A	HT d.d.	20.429.856	180,00	2.5.2017	3.677.374.080,00	21,52%
KOEI-R-A	Končar - Elektroindustrija d.d.	2.572.119	790,00	2.5.2017	2.031.974.010,00	11,89%
LEDO-R-A	Ledo d.d.	172.656	3.450,00	27.4.2017	595.663.200,00	3,49%
PODR-R-A	Podravka d.d.	5.696.002	349,90	2.5.2017	1.993.031.099,80	11,66%
RIVP-R-A	VALAMAR RIVIERA d.d.	63.013.771	42,00	2.5.2017	2.646.578.382,00	15,48%

 Snimi kao Excel

Izvor: Zagrebačka burza. URL: <http://zse.hr/default.aspx?id=27137> [pristupljeno 03. svibanja 2017.]

U nastavku je grafički prikaz kretanja indeksa CROBEX10 kroz razdoblje iz kojeg je razvidno da je indeks CROBEX10, prateći stanja na tržištu i gospodarstvu, imao rastuće i padajuće trendove.

Grafikon 1: Pregled kretanja indeksa CROBEX10 kroz period

Izvor: Zagrebačka burza. URL: <http://zse.hr/default.aspx?id=27137> [pristupljeno 03. svibanja 2017.]

U nastavku je pregled analiziranih trgovačkih društava temeljem konsolidiranih, revidiranih godišnjih financijskih izvještaja za 2016. godinu preuzetih na dan 03.05.2017.

Tablica 8: Pregled primjene metode vrednovanja imovine društava iz uzorka

Rbr	Naziv društva - CROBEX10 na dan 03.05.2017.	Broj društava u konsolidaciji	Iznos revalorizacijskih pričuva evidentiranih u bilanci za 2016. godinu	Model troška	Model revalorizacije	Računovodstvena politika za DMI	Vrsta imovine - Izvještaj o promjeni kapitala	Napomena
1.	AD Plastik d.d.	5	- 14.331.979,63		DA	povijesni trošak	DMI + ostala revalorizacija	nema odgođene porezne obveze
2.	Adris grupa d.d.	4	113.850.208,00		DA	povijesni trošak	financijska imovina raspoloživa za prodaju	
3.	Atlantic Grupa d.d.	6	13.566.630,00		DA	povijesni trošak	Ostala revalorizacija-derivativni financijski instrumenti	
4.	Atlantska plovdba d.d.	10	239.818.531,00		DA	povijesni trošak	Ostala revalorizacija	nema odgođene porezne obveze
5.	Ericsson Nikola Tesla d.d.	4	-	DA	-	-	-	
6.	HT d.d.	5	2.440.397,00		DA	povijesni trošak	financijska imovina raspoloživa za prodaju	
7.	Elektroindustrija d.d.	17	1.700.423,00		DA	povijesni trošak	financijska imovina raspoloživa za prodaju	
8.	Ledo d.d.	9	1.700.423,00		DA	povijesni trošak	DMI + ostala revalorizacija+ financijska imovina	28.07.2017. obavijest o odgodi objave financijskih izvještaja za 2016. god. do 31.07.2017. zbog opsežnosti i složenosti posla ponovne revizije => 10.09.2017. nisu još objavljeni
9.	Podravka d.d.	6	-	DA	-	-	-	
10.	Valmar Riviera d.d.	15	273.313,00		DA	povijesni trošak	financijska imovina raspoloživa za prodaju	

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Kako bi se prikazao utjecaj revalorizacije na financijski položaj i uspješnost poslovanja društava iz uzorka, potrebno je izvršiti izračune pokazatelja najvažnijih iz područja profitabilnosti, likvidnosti i solventnosti. Od ukupno 10 društava, u godišnjim financijskim izvještajima samo dva društva nemaju evidentiranu revalorizacijsku pričuvu. To su Podravka d.d. i Ericsson Nikola Tesla d.d. S obzirom da su analizirana konsolidirana, revidirana godišnja financijska izvješća, u ukupnu analizu ušlo je ukupno 81 trgovačko društvo iz sljedećih zemalja: Hrvatska, Slovenija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Mađarska, Njemačka, Poljska, Češka, Rusija, Marshall Islands, Monrovia. Međutim, uvidom u konsolidirana izvješća evidentno je da samo društvo Ad Plastik ima iskazanu stavku revalorizacije dugotrajne materijalne imovine. Ostala društva imaju evidentiranu revalorizaciju nastalu sa naslova financijske imovine ili derivatnih financijskih instrumenata.

Konsolidirana izvješća grupe AD PLASTIK obuhvaćaju sljedeće subjekte:

AD PLASTIK d.d., Hrvatska,

AO AD PLASTIK, Ruska Federacija,

AD PLASTIK, Slovenija,

ZA OA PLASTIK KALUGA, Ruska Federacija i

A DP d.o.o., Srbija.

Uvidom u godišnja financijska nekonsolidirana i revidirana izvješća za trgovačko društvo AD Plastik d.d., Solin, Hrvatska, razvidno je da isto nema evidentiranu stavku revalorizacije dugotrajne materijalne imovine. Dakle, iznos koji je naveden kao revalorizacija dugotrajne materijalne imovine u konsolidiranim financijskim izvještajima odnosi se na društvo koje nema sjedište u Republici Hrvatskoj te financijska izvješća istog nisu dostupna. Uvidom u bilješke uz konsolidirana financijska izvješća grupe AD PLASTIK nije dostupna informacija o evidentiranoj svoti od 21.565.579 kn revalorizacije dugotrajne materijalne imovine.

Iako se ovdje radi o velikim trgovačkim društvima, koja kotiraju na burzi i primjenjuju MSFI-e, u procesu prikupljanja podataka za predmetnu analizu uočen je niz problema vezanih uz objavljene podatke u financijskim izvještajima, uz primjenu modela revalorizacije kao i uz izračun financijskih pokazatelja:

- informacije iz bilježaka često budu sažete, nepotpune i nejasne, a revalorizacija imovine se u bilješkama analiziranih društava ne spominje u onoj mjeri koja bi bila

potrebna za bolje razumijevanje financijskih izvještaja i objavljenih stavaka u istima.

- primjena modela revalorizacije ne korespondira sa svim potrebnim stavkama i izvještajima na koje model revalorizacije ima utjecaj. Primjer je iskazana stavka revalorizacijskih pričuva, a istovremeno nije evidentirana odgođena porezna obveza te ista iznosi 0,00 kn.
- stavka odgođene porezne obveze može sadržavati, osim obveza nastalih uslijed revalorizacije, i odgođene poreze nastale po drugoj osnovi. U bilješkama nema dodatnih pojašnjenja vezanih uz stavke odgođene porezne obveze.
- budući da se iz računa dobiti i gubitka, iz stavke amortizacije ne može iščitati trošak amortizacije s naslova realizacije revalorizacije, u bilješkama nema dodatnih informacija o navedenom.
- često je vidljiv nesklad između bilježaka i financijskih izvještaja, gdje je u bilješkama navedena metoda troška, a iz izvještaja je vidljiva metoda revalorizacije
- nigdje, ni u jednom promatranom društvu, nisu navedene informacije što obuhvaća stavka *Ostala revalorizacija* u Izvještaju o promjeni kapitala.
- u nekim društvima stavke revalorizacijskih pričuva iskazane su u negativnom iznosu te također nisu dodatno pojašnjene u financijskim izvještajima, već su iznosi iskazani u prebijenoj svoti (negativna stavka po revalorizaciji financijske imovine i pozitivna stavka po revalorizaciji dugotrajne materijalne imovine na primjeru AD Plastik).
- iz analize društva Ledo d.d. vidljivo je nepoštivanje odredaba važećeg Zakona o tržištu kapitala o obvezi izrade i objave financijskih izvještaja. Na dan 10.09.2017. godišnji financijski izvještaji za 2016. godinu još uvijek nisu javno dostupni. Objavljeno je priopćenje javnosti da će, zbog opsežnosti i složenosti posla ponovne revizije, godišnji financijski izvještaji za 2016. godinu biti objavljeni do 31.07.2017. Na dan 03.05.2017. trgovačko društvo Ledo d.d. imalo je objavljene konsolidirane i revidirane godišnje financijske izvještaje za 2016. godinu gdje je stavka revalorizacijskih pričuva iznosila 1.700.423 kn te je prema informaciji iz Izvještaja o promjeni kapitala sadržavala revalorizaciju dugotrajne materijalne imovine, revalorizaciju financijske imovine te ostalu revalorizaciju. U trenutku pokušaja daljnje analize predmetnog trgovačkog društva spomenuti financijski izvještaji više nisu dostupni zbog ponovne revizije istih te analizu pokazatelja za ovo društvo nije moguće odraditi iako društvo ima evidentiranu revalorizaciju

dugotrajne materijalne imovine. Također, u bilješkama predmetnog trgovačkog društva bila je navedena informacija da se naknadno vrednovanje dugotrajne materijalne imovine vrednuje po modelu povijesnog troška.

5.2.1. Analiza poslovne grupe SOLARIS

S obzirom da u definiranom uzorku trgovačkih društava, koja ulaze u sastavnicu indeksa CROBEX10, nema adekvatnih primjera za potrebe ove analize, slučajnim odabirom iz Registra godišnjih financijskih izvještaja Financijske agencije, odabrano je trgovačko društvo **Solaris d.d.** Navedeno društvo ima evidentiranu stavku revalorizacije dugotrajne materijalne imovine kako bi se mogla provesti analiza utjecaja revalorizacije na financijski položaj i uspješnost poslovanja društva. Za potrebe analize i izračune koristit će se konsolidirani i revidirani financijski izvještaji grupe Solaris.

5.2.2. Temeljna obilježja trgovačkog društva Solaris d.d.

Solaris d.d. je trgovačko društvo sa sjedištem u Šibeniku, Hoteli Solaris 86, koje s danom 30.06.2017. ima 978 zaposlenih (Grupa Solaris na dan 30.06.2017. godine ima 1.077 zaposlenih). Svoj početak bilježi davne 1967. godine pod nazivom **HTP Solaris**. Taj naziv promijenjen je 1995. godine, od kada društvo, sve do danas, posluje na tržištu pod nazivom Solaris d.d. Na osnivačkoj skupštini 1995. godine postaje dioničko društvo. Dana 26. listopada 1995. godine društvo Solaris d.d. upisano je u sudski registar Trgovačkog suda u Splitu pod matičnim brojem subjekta MBS 060001583. Tijekom 2001. godine **Ugo-oprema d.o.o. Zagreb** postaje većinski vlasnik društva Solaris d.d. čime se završava proces privatizacije. Iste godine započinje investicijski ciklus obnavljanja svih turističkih sadržaja. Uz pet hotela (Jure, Niko, Ivan, Andrija i Jakov), autokamp, vile i marinu, resort je razvio i brojne sadržaje za svoje goste. Tako su prvi u Dalmaciji otvorili aquapark koji je postao mnogima omiljena destinacija. Solaris d.d. isprofilirao se kao najsadržajniji resort na Jadranskoj obali. U drugoj polovici 2014. godine, temeljem predstečajne nagodbe društva Vranjica Belvedere d.d., društvo Solaris d.d. izvršilo je dokapitalizaciju društva Vranjica Belvedere d.d. i time steklo značajan udio u društvu.

Sredinom 2015. godine, u skladu sa predstečajnom nagodbom, od strane Solaris d.d. izvršena je dokapitalizacija društva Vranjica Belvedere d.d. Udio Solaris d.d. u temeljnom kapitalu Vranjica Belvedere d.d iznosi 66,20 postotna poena. U trećem tromjesečju 2016. godine izvršena je daljnja dokapitalizacija društva Vranjica Belvedere. Nakon spomenute

dokapitalizacije, udio Solaris d.d. u temeljnom kapitalu Vranjica Belvedere d.d iznosi 69,59 postotna poena. Konsolidirani financijski izvještaji Grupe Solaris sastavljeni su prvi puta za 2015. godinu.

Struktura vlasništva dioničkog društva Solaris d.d. na dan 20.10.2017. daje se u nastavku.

Slika 15: Pregled top 10 dioničara trgovačkog društva Solaris d.d. na dan 20.10.2017.

O vrijednosnici Grafovi Izveštaji Novosti Povijesni podaci Izdavatelj Segment promatranja Top dioničari		
Redni broj	Vlasnik (nositelj) računa / Suovlaštenik (imatelj) VP	Postotak udjela
1.	UGO GRUPA D.O.O.	78,27
2.	SOLARIS D.D. (1/1)	13,77
3.	CERP/REPUBLIKA HRVATSKA	0,30
4.	HRKAČ DRAŽEN	0,19
5.	SEKULIĆ MITAR	0,15
6.	HRKAČ LJILJANA	0,13
7.	MANDIĆ MARGARETA	0,06
8.	PRIJIĆ NEBOJŠA	0,06
9.	KONTRAFOR D.O.O.	0,05
10.	GLADOVIĆ BRANKO	0,05

Prikazani su podaci za prethodni trgovinski dan. Podaci preuzeti sa www.skdd.hr

Izvor: Zagrebačka burza. URL: <http://zse.hr/default.aspx?id=27137> [pristupljeno 20. listopada 2017.]

5.2.3. Analiza konsolidirane bilance putem pokazatelja grupe SOLARIS

U nastavku je prikazana konsolidirana i revidirana bilanca grupe Solaris na dan 31. 12. 2016., preuzeta s javne objave internet stranice www.zse.hr, (Tablica 9: **Konsolidirana bilanca na dan 31. 12. 2016. grupe Solaris**).

KONSOLIDIRANA BILANCA (Grupa Solaris)

stanje na dan 31.12.2016.

Obveznik: SOLARIS DD

Naziv pozicije	AOP oznaka	Prethodno razdoblje	Tekuće razdoblje
1	2	3	4
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	001	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (003+010+020+029+033)	002	1.406.726.094	1.455.861.040
I. NEMATERIJALNA IMOVINA (004 do 009)	003	24.575.174	26.946.674
1. Izdaci za razvoj	004	0	0
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	005	4.428.284	5.767.529
3. Goodwill	006	20.146.890	21.179.145
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	007	0	0
5. Nematerijalna imovina u pripremi	008	0	0
6. Ostala nematerijalna imovina	009	0	0
II. MATERIJALNA IMOVINA (011 do 019)	010	1.366.736.963	1.413.183.176
1. Zemljište	011	633.460.028	633.460.028
2. Građevinski objekti	012	657.718.194	713.494.359
3. Postrojenja i oprema	013	24.690.972	55.028.004
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	014	0	0
5. Biološka imovina	015	3.485.764	3.485.764
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	016	0	0
7. Materijalna imovina u pripremi	017	47.382.005	7.715.021
8. Ostala materijalna imovina	018	0	0
9. Ulaganje u nekretnine	019	0	0
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA (021 do 028)	020	15.413.957	15.731.190
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	021	20.000	20.000
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	022	0	0
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	023	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	024	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	025	400	400
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	026	15.393.557	15.710.790
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	027	0	0
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	028	0	0
IV. POTRAŽIVANJA (030 do 032)	029	0	0
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	030	0	0
2. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	031	0	0
3. Ostala potraživanja	032	0	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	033	0	0
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA (035+043+050+058)	034	105.938.863	102.361.476
I. ZALIHE (036 do 042)	035	5.344.756	11.415.558
1. Sirovine i materijal	036	3.314.078	9.868.496
2. Proizvodnja u tijeku	037	0	0
3. Gotovi proizvodi	038	0	0
4. Trgovačka roba	039	1.337.880	1.547.062
5. Predujmovi za zalihe	040	0	0
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	041	692.798	0
7. Biološka imovina	042	0	0
II. POTRAŽIVANJA (044 do 049)	043	73.673.750	64.608.514
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	044	62.060.585	47.726.517
2. Potraživanja od kupaca	045	6.434.373	8.251.990
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	046	0	0
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	047	251.998	343.384
5. Potraživanja od države i drugih institucija	048	1.606.426	2.930.235
6. Ostala potraživanja	049	3.320.368	5.356.388
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA (051 do 057)	050	19.447.301	21.290.250
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	051	0	0
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	052	17.535.498	15.518.736
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	053	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	054	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	055	0	0
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	056	1.911.803	5.771.514
7. Ostala financijska imovina	057	0	0
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	058	7.473.056	5.047.154
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	059	524.530	108.658
E) UKUPNO AKTIVA (001+002+034+059)	060	1.513.189.487	1.558.331.174
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	061	5.502.678	5.502.678

PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE (063+064+065+071+072+075+078)	062	845.669.655	828.741.159
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	063	185.315.700	185.315.700
II. KAPITALNE REZERVE	064	8.630.224	8.630.224
III. REZERVE IZ DOBITI (066+067-068+069+070)	065	9.593.340	9.593.340
1. Zakonske rezerve	066	9.593.340	9.593.340
2. Rezerve za vlastite dionice	067	21.461.614	21.461.614
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	068	21.461.614	21.461.614
4. Statutarne rezerve	069	0	0
5. Ostale rezerve	070	0	0
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	071	589.130.864	568.584.200
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (073-074)	072	38.870.337	41.325.970
1. Zadržana dobit	073	38.870.337	41.325.970
2. Preneseni gubitak	074	0	0
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (076-077)	075	2.473.331	2.585.914
1. Dobit poslovne godine	076	2.473.331	2.585.914
2. Gubitak poslovne godine	077	0	0
VII. MANJINSKI INTERES	078	11.655.859	12.705.811
B) REZERVIRANJA (080 do 082)	079	7.605.965	7.620.382
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	080	0	0
2. Rezerviranja za porezne obveze	081	0	0
3. Druga rezerviranja	082	7.605.965	7.620.382
C) DUGOROČNE OBVEZE (084 do 092)	083	515.118.556	576.576.291
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	084	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	085	0	0
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	086	367.835.840	451.765.125
4. Obveze za predujmove	087	0	0
5. Obveze prema dobavljačima	088	0	0
6. Obveze po vrijednosnim papirima	089	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	090	0	0
8. Ostale dugoročne obveze	091	0	0
9. Odgođena porezna obveza	092	147.282.716	124.811.166
D) KRATKOROČNE OBVEZE (094 do 105)	093	139.477.914	141.538.248
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	094	4.982.348	497.403
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	095	0	0
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	096	79.675.131	94.428.014
4. Obveze za predujmove	097	2.443.917	1.469.242
5. Obveze prema dobavljačima	098	37.022.431	30.440.741
6. Obveze po vrijednosnim papirima	099	4.169.000	6.000.000
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	100	0	0
8. Obveze prema zaposlenicima	101	3.165.982	2.062.114
9. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	102	7.975.585	6.588.132
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	103	0	0
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	104	0	0
12. Ostale kratkoročne obveze	105	43.520	52.602
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	106	5.317.397	3.855.094
F) UKUPNO – PASIVA (062+079+083+093+106)	107	1.513.189.487	1.558.331.174
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	108	5.502.678	5.502.678
DODATAK BILANCI (popunjavanje poduzetnik koji sastavlja konsolidirani financijski izvještaj)			
A) KAPITAL I REZERVE			
1. Pripisano imateljima kapitala matice	109	834.013.796	816.035.348
2. Pripisano manjinskom interesu	110	11.655.859	12.705.811

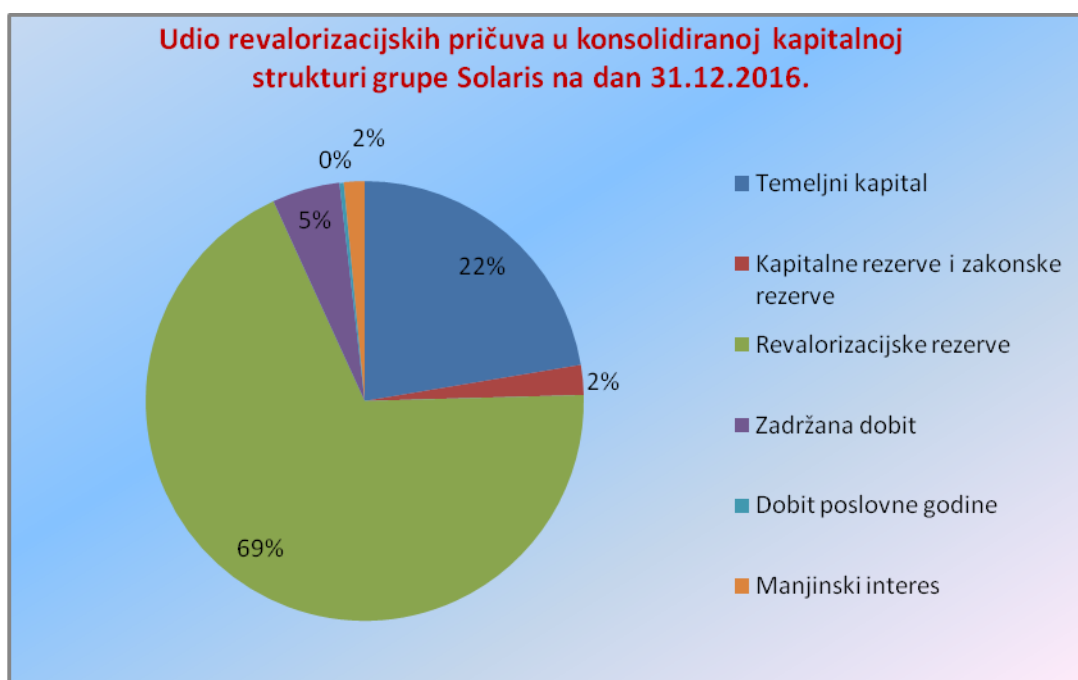
Napomena 1.: Dodatak bilanci popunjavaju poduzetnici koji sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje.

Izvor: ZSE. URL: <http://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=349> [pristupljeno 15. rujna 2017.]

Na dan 31. prosinaca 2016. godine u bilanci su iskazane revalorizacijske rezerve u ukupnoj svoti od 693.395.366 kn, odnosno svota od 568.584.200 kn iskazana je na poziciji *Revalorizacijskih rezervi*, a svota od 12.811.166 kn na poziciji *Odgodene porezne obveze*. Revalorizacijske rezerve formirane su temeljem procjene zemljišta i nekretnina provedene od strane ovlaštenog sudskog procjenitelja iz 2015. godine. Matično društvo je na dan 31.12.2016. godine provelo uskladbu iskazanog iznosa odgođene porezne obveze u skladu sa usvojenim izmjenama Zakona o porezu na dobit, koji definira smanjenje stope poreza na dobit sa 20 postotna poena (u 2016. godini) na 18 postotnih poena (u 2017. godini).

Temeljem analizirane, konsolidirane i revidirane bilance, grafički je prikazana struktura ukupnog kapitala za 2016. godinu.

Grafikon 2: Pregled udjela revalorizacijskih pričuva u konsolidiranoj kapitalnoj strukturi grupe Solaris na dan 31.12.2016.

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Iz grafičkog prikaza konsolidiranih podataka kapitalne strukture razvidno je da revalorizacijske pričuve u ukupnoj strukturi iznose ukupno čak 69 postotnih poena.

Temeljem navedenog, a uvažavajući pravila evidentiranja revalorizacije u poslovnim knjigama, u nastavku je prikaz samo izdvojenih stavaka u bilanci na koje spomenuta revalorizacija ima utjecaj.

Tablica 10: **Prikaz stavaka u izvještaju o financijskom položaju – bilanci na koje revalorizacija ima direktan utjecaj**

KONSOLIDIRANA BILANCA (Grupa Solaris)				
stanje na dan 31.12.2016.				
Obveznik: SOLARIS DD				
Naziv pozicije	AOP oznaka	Balanca 31.12.2016. Prikaz bez stavaka revalorizacije - korigirano	Balanca 31.12.2016. Prikaz stavaka - uključena revalorizacija	Iznosi korigiranih stavaka u bilanci 2016. g
AKTIVA				
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (003+010+020+029+033)	002	762.465.674	1.455.861.040	693.395.366
II. MATERIJALNA IMOVINA (011 do 019)	010	719.787.810	1.413.183.176	693.395.366
2. Građevinski objekti	012	20.098.993	713.494.359	693.395.366
E) UKUPNO AKTIVA (001+002+034+059)	060	864.935.808	1.558.331.174	693.395.366
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	062	260.156.959	828.741.159	568.584.200
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	071	0	568.584.200	568.584.200
C) DUGOROČNE OBVEZE (084 do 092)	083	451.765.125	576.576.291	124.811.166
9. Odgođena porezna obveza	092	0	124.811.166	124.811.166
F) UKUPNO – PASIVA (062+079+083+093+106)	107	864.935.808	1.558.331.174	693.395.366

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Cilj je daljnje analize prikazati utjecaj revalorizacije u iskazivanju vrijednosti imovine i njezinih izvora kao i poslovnih rezultata u slučaju kada je revalorizacija provedena.

5.3. Analiza utjecaja revalorizacije na pokazatelje likvidnosti

Kod standardnih mjera likvidnosti, kao što su tekući odnos, brzi tekući odnos i radni kapital, revalorizacija dugotrajne materijalne imovine neće utjecati na pokazatelje, ali samo pod uvjetom da amortizacija revalorizacije proizvodnih sredstava ne tereti zalihe proizvodnje. Ako trošak amortizacije revalorizacije tereti zalihe proizvodnje, tada u obrascima za izračunavanje tekućeg odnosa i radnog kapitala tekuću aktivu treba umanjiti za troškove amortizacije revalorizacije sadržane u zalihama.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Belak, V. (2010). Pokazatelji uspješnosti nakon revalorizacije imovine. Računovodstvo, revizija i financije, (10), str. 25

Tablica 11: **Prikaz pokazatelja likvidnosti obrađenih na primjeru konsolidiranih podataka grupe Solaris**

MJERE LIKVIDNOSTI		2016. godina - <i>bez</i> revalorizacije	2016. godina - <i>uključena</i> revalorizacija
Tekući odnos	Tekuća aktiva	0,72	0,72
	Tekuća pasiva		
Brzi tekući odnos	Tekuća aktiva - zalihe	0,64	0,64
	Tekuća pasiva		
Radni kapital	Tekuća aktiva - Tekuća pasiva	- 39.176.772	- 39.176.772

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Obzirom da poslovna grupa Solaris nema proizvodnje te također nema evidentiranih zaliha proizvodnje, utjecaja revalorizacije na pokazatelje likvidnosti nema. Unatoč tome iz izračunatih pokazatelja razvidno je da su kratkoročne obveze veće od kratkotrajne imovine te da se društvo na dan 31.12.2016. godine nalazi u zoni nelikvidnosti.

5.4. Analiza utjecaja revalorizacije na pokazatelje solventnosti

U niže navedenoj tablici izdvojene su sljedeće najvažnije mjere solventnosti sa prikazom modela izračuna istih.

Tablica 12: **Prikaz pokazatelja solventnosti obrađenih na primjeru konsolidiranih podataka grupe Solaris**

MJERE SOLVENTNOSTI		2016. godina - <i>bez</i> revalorizacije	2016. godina - <i>uključena</i> revalorizacija
Stupanj zaduženosti	Ukupne obveze	0,70	0,47
	Aktiva		
Udjel tuđeg kapitala	Tuđe dugoročne obveze	0,63	0,35
	Tuđe dugoročne obveze + Kapital		
Odnos ukupnih obveza i kapitala	Ukupne obveze	2,32	0,88
	Kapital		
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugoročne obveze + Kapital	0,93	0,96
	Dugotrajna imovina + Zalihe		
Financijska snaga	5 * (Dobitak+Amortizacija)	1,08	0,90
	Ukupne obveze		

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Navedeni izračuni pokazatelja solventnosti upućuju na to da su isti povoljniji u slučaju primjene modela revalorizacije. U slučaju revalorizirane imovine, prikazuje se manja

zaduženost. Također se prikazuje manji udjel tuđeg kapitala jer je vlastiti kapital uvećan za svotu revalorizacijske rezerve. Odnos ukupnih obveza i kapitala također pokazuje povoljniji rezultat, odnosno manji postotak jer je stavka kapitala uvećana za svotu revalorizacijske rezerve.

5.5. Analiza utjecaja revalorizacije na pokazatelje profitabilnosti

Kao najvažnije mjere profitabilnosti ovdje će biti izdvojeni sljedeći pokazatelji sa prikazom modela izračuna istih.

Tablica 13: Prikaz pokazatelja profitabilnosti obrađenih na primjeru konsolidiranih podataka grupe Solaris

MJERE PROFITABILNOSTI		2016. godina - bez revalorizacije	2016. godina - uključena revalorizacije
Profitna marža	Dobitak (profit)	- 0,12	0,01
	Prihod		
Povrat na investirano - povrat na aktivu - ROA	Dobitak (profit)	- 0,05	0,002
	Aktiva		
Povrat na investirano - povrat na vlasnički kapital - ROE	Neto - dobitak	- 0,16	0,003
	Vlasnički kapital		
Ekonomski profit	Neto - dobitak - (Vlasnički kapital x kamatna stopa 5 %)	- 10.421.934	- 38.851.144
Preostali profit	Neto - dobitak - (Vlasnički kapital x ciljana stopa 8 %)	- 18.226.643	- 63.713.379

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Za potrebe izračuna u prikazu *bez revalorizacije* iz ukupnih prihoda i dobitka izuzeti su prihodi koji nisu evidentirani sukladno zahtjevima standarda, a odnose se na prihode od ukidanja revalorizacijskih pričuva sa naslova provedene amortizacije. Profitna marža pokazuje povoljnije rezultate u slučaju provedene revalorizacije. Isti rezultat pojavljuje se i sa ostalim pokazateljima, odnosno ROA i ROE su pozitivne vrijednosti u slučaju revalorizacije. Samo su pokazatelji ekonomskog profita i preostalog profita negativni u oba analizirana slučaja. Razlog su kamatna i ciljana stopa koje nisu posebno izračunavane za primjer ovog društva, već je uzeta opće prihvaćena kamatna stopa na vezanu štednju od 5 postotna poena i ciljane stope od 8 postotnih poena.

Važno je za napomenuti da promatrano društvo iskazuje pozitivne rezultate poslovanja iako isti ne proizlaze iz redovnog poslovanja. Naime, za 2016. godinu društvo je prikazalo konsolidiranu neto dobit tekućeg razdoblja u svoti od 2.585.914 kn, a u istoj je godini ukidanje revalorizacijskih rezervi sa naslova povećane amortizacije građevinskih objekata

provelo u korist prihoda u svoti od 43.018.214 kn. U 2015. godini neto konsolidirana dobit iznosila je 2.473.331 kn u kojoj je sadržano 30.522.643 kn ukinutih revalorizacijskih rezervi sa naslova amortizacije. Zaključuje se da bi društvo imalo negativan poslovni rezultat ukoliko bi ukidanje revalorizacijskih pričuva prikazivalo sukladno zahtjevima MSFI-a. Sa računovodstvenog aspekta, priznavanje učinka revalorizacije izravno kroz prihod predstavlja nedopuštenu manipulaciju. Sa poreznog aspekta, nema zapreke da se učinci ili dobici od revalorizacije iskažu kao prihod u poreznom razdoblju u kojem je revalorizacija realizirana. Međutim, kroz takav način priznavanja realizacije revalorizacije izbjegava se pravilan način evidentiranja poslovnog događaja, a sukladno zahtjevima MSFI - a i ZOR-a.

U nastavku je prikaz izdvojenih pozicija iz konsolidiranih financijskih izvještaja za 2015. i 2016. godinu.

Tablica 14: **Prikaz udjela prihoda od ukidanja revalorizacijskih rezervi u korist ostalih prihoda**

Izdvojene pozicije iz konsolidiranih financijskih izvještaja	2015. godina	2016. godina
Ukupni prihodi	326.189.090	381.514.843
Ukupni rashodi	322.303.869	377.453.116
Ostali prihodi - prihod od ukidanja revalorizacijskih rezervi	30.522.643	43.018.214
Dobit poslovne godine nakon oporezivanja	2.473.331	2.585.914
Udio prihoda od ukidanja revalorizacijskih rezervi u ukupnim prihodima - u %	9,36	11,28

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

Iz prikazanih podataka u tablici 14 razvidno je da prihodi nastali od ukidanja revalorizacijskih rezervi sudjeluju u ukupnim prihodima sa 11 postotnih poena u 2016. godini, odnosno sa 9 postotnih poena u 2015. godini. Istovremeno, ukidanje revalorizacijskih rezervi nije evidentirano u okviru kapitala kroz stavku zadržane dobiti. Ovakav način evidentiranja direktno je utjecao na pozitivno prikazivanje poslovnog konsolidiranog rezultata za 2015. i 2016. godinu. Navedeni prihodi prošli su kroz sustav oporezivanja, a isto bi se dogodilo i da je ukidanje revalorizacijskih rezervi provedeno u zadržanu dobit s obzirom da je i taj prijenos oporeziv porezom na dobitak. Ovakav način

evidentiranja ukidanja revalorizacijskih rezervi u korist ostalih prihoda, provodio se i ranijih godina u nekonsolidiranim financijskim izvještajima. S obzirom da revalorizacija dugotrajne materijalne imovine analitičarima stvara probleme u izradi analiza jer ista utječe na rezultate svih pokazatelja koji se temelje na dobiti, imovini i kapitalu, važno je prije početka analize učiniti korekcije pokazatelja radi usporedivosti dobivenih podataka i rezultata.

U nastavku se prikazuju neophodne korekcije na pokazateljima profitabilnosti, likvidnosti i solventnosti kako bi se postigla usporedivost analiziranih mjera i dobivenih rezultata.

Tablica 15: **Prikaz korigiranih pokazatelja zbog usporedivosti mjera likvidnosti, solventnosti i profitabilnosti**

MJERE LIKVIDNOSTI	
Tekući odnos	Tekuća aktiva - Trošak amortizacije revalorizacije u zalihama
	Tekuća pasiva
Brzi tekući odnos	Tekuća aktiva - zalihe
	Tekuća pasiva
Radni kapital	(Tekuća aktiva - Trošak amortizacije revalorizacije u zalihama)- Tekuća pasiva
MJERE SOLVENTNOSTI	
Stupanj zaduženosti	Ukupne obveze
	Aktiva
Udjel tuđeg kapitala	Tuđe dugoročne obveze
	Tuđe dugoročne obveze + Kapital
Odnos ukupnih obveza i kapitala	Ukupne obveze
	Kapital
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugoročne obveze + Kapital
	Dugotrajna imovina + Zalihe
Financijska snaga	5 * (Dobitak+Deprecijacija+Amortizacija)
	Ukupne obveze
MJERE PROFITABILNOSTI	
Profitna marža	Dobitak (profit) + Realizirane revalorizacijske rezerve
	Prihod
Povrat na investirano - povrat na aktivu - ROA	Dobitak (profit) + Realizirane revalorizacijske rezerve
	Aktiva - Revalorizacijske rezerve - Odgođeni porezi
Povrat na investirano - povrat na vlasnički kapital - ROE	Neto - dobitak
	Vlasnički kapital
Ekonomski profit	Neto - dobitak+Realizirane revalorizacijske rezerve - ((Vlasnički kapital - Revalorizacijske rezerve) x stopa)
Preostali profit	Neto - dobitak +Realizirane revalorizacijske rezerve - ((Vlasnički kapital - Revalorizacijske rezerve)x ciljana stopa))

Izvor: Autor specijalističkog diplomskog stručnog studija

6. ZAKLJUČAK

Jedan je od najvažnijih ciljeva harmonizacije financijskog izvještavanja usklađivanje računovodstvene regulative radi postizanja što veće usporedivosti i transparentnosti financijskih izvještaja. Navedeno je od posebnog značenja za investitore velikih kompanija i trgovačkih društava koja djeluju na globalnim tržištima kapitala. S obzirom na mogućnost da nakon početnog priznavanja poduzetnik odabere metodu troška ili metodu revalorizacije kroz računovodstvenu politiku, u praksi se pojavljuje problem analiza financijskih izvještaja. Navedeni problem obuhvaća usporedivost odabranih mjera i pokazatelja kao i pitanje ostvarenog rezultata poslovanja. Također, kod automatiziranih obrada podataka i izračuna pokazatelja koji se izračunavaju upotrebom softvera preko web portala, najčešće se uzimaju ulazni podatci iz standardiziranih financijskih izvještaja koji se automatski učitavaju i obrađuju kroz sustav. U takvim izračunima vrlo je važno uzeti u obzir stavke koje su u financijskim izvještajima naknadno vrednovane, a uz pomoć bilježaka sagledati cijeli poslovni proces i način njegova evidentiranja.

Smisao revalorizacije dugotrajne materijalne imovine jest u iskazivanju stanja i rezultata po tržišnim i fer vrijednostima te imovine. Međutim, rezultati istraživanja u ovom radu pokazuju kako većina poduzetnika iz uzorka koristi metodu troška za naknadno vrednovanje dugotrajne materijalne imovine. Kako u promatranom uzorku trgovačkih društava, u sastavu dioničkog indeksa CROBEX10, nije bilo društva za provedbu analize, nasumično je odabrano dioničko društvo koje kotira na Zagrebačkoj burzi, a ima provedenu revalorizaciju dugotrajne materijalne imovine.

Cilj ovog rada bio je prikazati utječe li i koliko model revalorizacije dugotrajne materijalne imovine na financijski položaj i uspješnost poslovanja društva. Temeljem dobivenih rezultata, može se zaključiti da provedba modela revalorizacija dugotrajne materijalne imovine povoljno utječe na financijski položaj i profitabilnost analiziranog društva. Kroz primjer trgovačkog društva obrađeni su pokazatelji likvidnosti, solventnosti i profitabilnosti kao sastavni dio ocjene financijskog položaja društva. Analiza je pokazala povoljnije pokazatelje u slučaju zaduženosti i profitabilnosti dok na likvidnost nije bilo utjecaja. Iako je primjena modela revalorizacije legitimno i dopušteno pravo svakog poduzetnika, revalorizacija sama po sebi otvara mnoga pitanja o vjerodostojnosti i realnosti financijskih izvještaja. Prikazuju se bolji poslovni rezultati, poboljšava se imovinski i

financijski položaj društva te djeluje pozitivno na mišljenje vjerovnika i investitora. Stoga je u donošenju procjena i zaključaka vrlo važno i neophodno stručno i ekonomsko znanje svakog analitičara kod izrade financijske analize. Također, iz financijskih izvještaja analiziranog društva vidljivo je kako se kreativno računovodstvo pretvorilo u manipulativno i utjecalo u velikoj mjeri na iskazivanje pozitivnog poslovnog rezultata cijele poslovne grupe.

U postupku analize utjecaja revalorizacije na pokazatelje likvidnosti, solventnosti i profitabilnosti društava u sastavu dioničkog indeksa CROBEX10 uočeni su problemi dostupnosti relevantnih informacija iz javno dostupnih financijskih izvještaja. Potrebne informacije za predmetnu analizu prvenstveno su se odnosile na primjenu metode vrednovanja dugotrajne materijalne imovine društava iz uzorka. Međutim, one su često bile nepotpune ili neprecizne te je uočena određena razina nedosljednosti u primjenjivanju zahtjeva standarda kao i odabranih računovodstvenih politika. Financijski izvještaji društava iz uzorka često su bili prezentirani s određenim nedostatkom informacija, s vrlo sažetim i kratkim bilješkama. Upravo to onemogućuje vanjskim korisnicima pravi uvid u način provedbe i analizu naknadnog vrednovanja imovine, a time posljedično utječe i na konačan zaključak o utjecaju revalorizacije na financijske izvještaje, odnosno financijski položaj društva. Iz odabranog je uzorka razvidno da je metoda revalorizacije dugotrajne materijalne imovine, iako predstavlja određen napredak u financijskom izvještavanju, izuzetno malo zastupljena u računovodstvenoj praksi.

Slijedom svega navedenog, može se zaključiti da je u Republici Hrvatskoj prijeko potrebno unaprjeđivati računovodstvenu profesiju. Uz razumijevanje i odgovornost evidentiranja poslovnih događaja, potrebno je postići višu razinu i kvalitetu financijskih izvještaja, a samim time veću pouzdanost i vjerodostojnost informacija koje se njima prezentiraju. Kroz kvalitetan sustav financijskog izvještavanja te ujednačen i harmoniziran sustav generiranja financijskih izvještaja može se utjecati na veće povjerenje investitora uz istovremeno povećanje priljeva stranoga kapitala. Stoga je vrlo važno znati savjesno i razborito primijeniti alate koji su kroz računovodstvenu i zakonodavnu regulativu dopušteni kako bi se postigao cilj istinitog i fer financijskog izvještavanja.

7. LITERATURA

1. Belak, V. (2009). Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine. Zagreb: Belak Excellens d.o.o.
2. Belak, V. i Vudrić, N. (2012). Osnove suvremenog računovodstva. Zagreb: Belak Excellens d.o.o.
3. Belak, V. et al. (2014). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
4. Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
5. Belak, V. (2011.) Poslovna forenzika i forenzično računovodstvo. Zagreb: Belak Excellens d.o.o.
6. Belak, V. (2006). Profesionalno računovodstvo. Zagreb: Zgombić & Partneri – nakladništvo i informatika d.o.o.
7. Belak, V. (2014). Analiza poslovne uspješnosti. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
8. Brkić, D. (2016). Kako (ne) razgovarati s bankarima!?. Zagreb: Brkić & partneri d.o.o.
9. Habek, M. et al. (2007). Temelji računovodstva i analitička knjigovodstva. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
10. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2016): MSFI, HSFI.
11. Tipurić, D. i suradnici (2008). Korporativno upravljanje. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o.
12. Vukičević, M. (2006). Financije poduzeća. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
13. Žager, K., Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmmedia
14. Žager, K. et al. (2016). Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o.
15. Belak, V. (2016). Agresivno računovodstvo revalorizacije pod povećalom forenzičnog računovodstva. Računovodstvo, revizija i financije, (12)
16. Belak, V. (2010). Pokazatelji uspješnosti nakon revalorizacije imovine. Računovodstvo, revizija i financije, (10)
17. Bartulović, M. (2013). Financijska analiza, regulatorni okvir financijskog izvještavanja
18. Cirkveni, T. (2013). Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. RRiF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb

19. Cirkveni, T (2008). Računovodstveni postupci revalorizacije dugotrajne imovine, Računovodstvo , Revizija i Financije, (7)
20. Cirkveni, T. (2009). Smanjenje vrijednosti revalorizirane dugotrajne materijalne imovine. Računovodstvo, Revizija i Financije, (3)
21. Cirkveni, T. (2017). Izvještaj o promjenama kapitala. Računovodstvo, Revizija i Financije, (2)
22. Deloitte Hrvatska (2013). MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti
23. Guzić, Š.(2017). Rokovi dostave financijskih i poreznih izvješća za 2016. godinu. Računovodstvo, Revizija i Financije, (2)
24. Guzić, Š. (2017). Knjiženje poreza na dobitak – odgođeni porez. Računovodstvo , Revizija i Financije, (3)
25. Guzić, Š. (2007). Prijenos revalorizacijske pričuve u temeljni kapital i porez na dobitak, Računovodstvo , Revizija i Financije, (12)
26. Horvat Jurjec, K. (2011). Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja. Računovodstvo, Revizija i Financije, (7)
27. Javorović, M.: Novi zakon o računovodstvu - usporedni i kritički prikaz. Stručni rad.
28. Negovanović, M. (2008). Procjena dugotrajne imovine po fer vrijednosti – da ili ne?. Računovodstvo, Revizija i Financije, (8)
29. Petarčić, I. (2017). Obračun amortizacije za 2016. godinu. Računovodstvo, Revizija i Financije, (1)
30. Šlibar, D.(2010). Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja. Računovodstvo i porezi u praksi, (5)
31. Šodan, S. (2015). Financijska analiza poslovanja, Ekonomski fakultet, Split
32. Vuk, J. (2017.) Ulaganje u dionice i poslovne udjele raspoložive za prodaju, Računovodstvo, Revizija i Financije, (8)
33. Zaloker, D. (2012). Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine. Financije, pravo i porezi, (5)
34. Žager, K.: Računovodstvo malih i srednjih poduzeća obveznika poreza na dobit, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb.

Internet izvori:

<http://www.zse.hr/default.aspx?id=44101&index=CROBEX>

<http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/>

<http://www.hanfa.hr/brzi-linkovi/srpi/>

www.narodne-novine.nn.hr

www.solaris.hr

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R1126&rid=13>

8. POPIS TABLICA, SLIKA I GRAFOVA

Tablice:

Tablica 1: Pregled HSFI, str. 7

Tablica 2: Pregled MSFI, str. 9

Tablica 3: Pregled MRS-eva, str. 11

Tablica 4: Početno i naknadno mjerenje stavki dugotrajne imovine, str. 36

Tablica 5: Glavne mjere likvidnosti, str. 43

Tablica 6: Glavne mjere solventnosti, str. 45

Tablica 7: Glavne mjere profitabilnosti, str. 47

Tablica 8: Pregled primjene metode vrednovanja imovine društava iz uzorka, str. 59

Tablica 9: Konsolidirana bilanca na dan 31. 12. 2016. grupe Solaris, str. 64-65

Tablica 10: Prikaz stavaka u izvještaju o financijskom položaju – bilanci na koje revalorizacija ima direktan utjecaj, str. 67

Tablica 11: Prikaz pokazatelja likvidnosti obrađenih na primjeru konsolidiranih podataka grupe Solaris, str. 68

Tablica 12: Prikaz pokazatelja solventnosti obrađenih na primjeru konsolidiranih podataka grupe Solaris, str. 68

Tablica 13: Prikaz pokazatelja profitabilnosti obrađenih na primjeru konsolidiranih podataka grupe Solaris, str. 69

Tablica 14: Prikaz udjela prihoda od ukidanja revalorizacijskih rezervi u korist ostalih prihoda, str. 70

Tablica 15: Prikaz korigiranih pokazatelja zbog usporedivosti mjera likvidnosti, solventnosti i profitabilnosti, str. 71

Slike:

Slika 1: Razvrstavanje poduzetnika prema veličini, str. 4

Slika 2: Povijesni razvoj MSFI-a / MRS-eva, str. 10

Slika 3: Hijerarhija fer vrijednosti prema ulaznim podacima navedenih razina, str. 22

Slika 4: Tehnike utvrđivanja fer vrijednosti, str. 23

Slika 5: Razdvajanje učinka revalorizacije na revalorizacijske rezerve i odgođene porezne obveze, str. 29

Slika 6: Grafički prikaz povećanja knjigovodstvene vrijednosti dugotrajne materijalne imovine revalorizacijom, str. 30

- Slika 7: Grafički prikaz smanjenja knjigovodstvene vrijednosti dugotrajne materijalne imovine sa Slike 6. , str. 30
- Slika 8: Grafički prikaz povećanja knjigovodstvene vrijednosti dugotrajne materijalne imovine sa Slike 7. , str. 30
- Slika 9: Shematski prikaz knjiženja postupka revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti – I. dio, str. 32
- Slika 10: Shematski prikaz knjiženja postupka revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti – II. dio, str. 33
- Slika 11: Prikaz knjiženja prijenosa odgovarajućeg dijela poreza na dobitak tekuće godine, str. 34
- Slika 12: Klasifikacija temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja, str. 39
- Slika 13: Povezanost pokazatelja analize financijskih izvještaja i temeljnih kriterija dobrog poslovanja, str. 41
- Slika 14: Pregled sastavnica indeksa CROBEX10 na dan 03.05.2017. , str. 56
- Slika 15: Pregled top 10 dioničara trgovačkog društva Solaris d.d. na dan 20.10.2017., str. 63

Grafikoni:

- Grafikon 1: Pregled kretanja indeksa CROBEX10 kroz period, str. 17
- Grafikon 2: Pregled udjela revalorizacijskih pričuva u konsolidiranoj kapitalnoj strukturi grupe Solaris na dan 31.12.2016. , str. 66